Het Hooghuis Lyceum en al zijn voorgangers

›› De historie in het kort

Het Hooghuis, achterzijde, foto rond 1924, kort voor de afbraak van het gebouw. Links is nog de ronding van oude poort te zien.
(collectie bhic locatie Oss)

Ansicht van het Hooghuis, verzonden in 1907
(collectie bhic locatie Oss)

Voorwoord Het Hooghuis Lyceum en zijn voorgangers.

Geachte lezer,

Wellicht heeft u zich wel eens afgevraagd waar het Hooghuis Lyceum als brede instelling voor voortgezet onderwijs nu eigenlijk op stoelt. Deze vraag is, weten wij uit ervaring, voor veel mensen een boeiende. En mogelijk zijn ook bij u namen als de MAVO St. Jan, het TBL en het TRIAS nog duidelijk aanwezig.
Na ruim 5 jaar Hooghuis Lyceum ontstond bij de centrale directie de behoefte de geschiedenis eens te ordenen en zo de aanloop naar ons Hooghuis Lyceum duidelijk op papier te krijgen. We willen daarbij zeker ook recht doen aan de mensen vóór het Hooghuis Lyceum. Aan wie hadden we deze vraag nu beter kunnen voorleggen dan aan Frans Bruna? Juist, aan niemand anders!

Het boekwerkje dat u nu in handen heeft, geeft op een heldere en beknopte wijze de historie van het Hooghuis Lyceum en al zijn voorgangers weer.
Wij wensen u veel leesplezier en zijn Frans Bruna voor zijn inspanningen in deze zeer erkentelijk. Voor Frans is het de laatste “klus”die hij voor ons opknapt. Na een dienst-verband van 40 jaar bij dezelfde rechtspersoon (wie kan dat tegenwoordig nog zeggen) gaat hij van andere leuke dingen genieten. Onze dank is groot!

Centrale Directie
Harry Grimmius en Henk Peters

Het Hooghuis Lyceum en al zijn voorgangers

Eerst een stukje voorgeschiedenis

Sinds 1648 bestond in Nederland geen katholiek onderwijs meer. Dat bleef tot ver in de 19e eeuw zo, hoewel in 1853 de vrijheid van godsdienstuitoefening hersteld was. Het bijzonder onderwijs werd nl. tot 1917 niet door de staat betaald. De oprichting van kloosterordes met een onderwijzende taak ging een zeer belangrijke impuls geven. Zo werden o.a. de kloosterordes van de fraters van Tilburg (de Fraters van Barmhartigheid) en de zusters van Tilburg (de Zusters van Liefde) opgericht, die onderwijs voor jongens resp. meisjes gingen verzorgen. In Oss speelden verder de orde van de Carmelieten een rol, in Heesch de Broeders van de Christelijke Scholen en in Berghem de Zusters Franciscanessen van Veghel. Landbouwonderwijs en landbouwhuishoudonderwijs, met name voor het platteland, werden in Noord-Brabant krachtig ter hand genomen door de N.C.B., ook een katholieke organisatie.

Onderwijs in Oss e.o.

De enige school in Oss was lange tijd de Openbare Lagere School, weliswaar sinds 1817 met een katholieke onderwijzer, maar: een openbare school. Het kerkbestuur betaalde sinds 1839 de kosten van onderwijs aan katholieke meisjes (school van de Zusters van Liefde), en sinds 1883 die voor jongens. In 1883 kwamen nl. de fraters van Tilburg naar Oss, en kregen de zorg voor katholiek onderwijs voor jongens.
Na enige tijd breidden de fraters hun onderwijswerk uit met verlengd lager onderwijs. Daaruit kwam later een Ulo-school voort. Voorlopig bleef het daarbij in Oss en omstreken.

In de 20e eeuw ziet men nieuwe initiatieven opkomen: een handelsschool met avond-onderwijs, een tekenschool t.b.v. vaklieden, in 1909 een avondambachtsschool, in 1923 een meisjes-Ulo o.l.v. de Zusters van Liefde. Eveneens in 1923 startte het Carmelcollege (het latere Titus Brandsmalyceum) op kleine schaal.

Direct na de 2e Wereldoorlog komt er meer ruimte voor dagscholen die op het lager onderwijs aansluiten. In 1946/47 ontstaan de dagambachtsschool St. Willibrordus, de huishoudscholen mgr. Zwijsen en Mater Christi, en de MMS Regina Mundi (later het Maaslandcollege).

Het aantal Mavo's wordt vanaf 1958 uitgebreid: in 1958 wordt er een in Heesch gesticht, in 1959 in Ravenstein, in 1961 Edith Stein (Oss), in 1967 Mavo de Pelgrim (eveneens Oss). Verder werd in 1959 de VGLO-school in Berghem zelfstandig (in 1968 omgezet in een LEAO).
Uit het Speciaal Onderwijs komen in 1978 Den Bongerd en De Singel voort.
Tenslotte: uit een dependance van het Maaslandcollege aan de Titus Brandsmalaan ontstaat in 1977 de Vincent van Gogh Havo, in 1989 opgegaan in het Mondriaancollege.

Een groot aantal van deze scholen is in de jaren 2000-2003 opgegaan in het Hooghuis Lyceum, na allerlei tussenstappen.
De navolgende pagina's zijn een zeer bescheiden schets van de voorgeschiedenis van alle locaties die het Hooghuis Lyceum kent. Ik heb gebruik gemaakt van een aantal (vaak lacuneuze) archiefstukken, en de resultaten aangevuld met gesprekken met oud-gedienden van verschillende scholen. De afbeeldingen komen bijna alle van het Streekarchief (tegenwoordig: BHIC locatie Oss), waar H. Diks mij zeer heeft geholpen.

Tenslotte wil ik het panel bedanken, dat een proefversie van deze tekst heeft gelezen en mijn onvolledige gegevens heeft aangevuld en verbeterd: J. Crompvoets, H. van Hamond, W. Heijmans, P. Linders, H. Peters, Th. Smits, J. v.d. Steeg.

Augustus 2006, Frans Bruna

Inhoud

De locatie TBL van het Hooghuis Lyceum

vroeger (van 1923 tot 1948): Carmelcollege en van 1948 tot 2000: Titus Brandsma Lyceum.

Voorgeschiedenis

Sinds 1648 bestond in Nederland geen katholiek onderwijs meer. Dat bleef tot ver in de 19e eeuw zo, hoewel in 1853 de vrijheid van godsdienstuitoefening hersteld was. Het bijzonder onderwijs werd nl. tot 1917 niet door de staat betaald. De oprichting van kloosterordes met een onderwijzende taak ging een zeer belangrijke impuls geven. Zo werden o.a. de kloosterordes van de fraters van Tilburg (de Fraters van Barmhartigheid) en de zusters van Tilburg (de Zusters van Liefde) opgericht, die onderwijs voor jongens resp. meisjes gingen verzorgen. In Oss speelden verder de orde van de Carmelieten een rol, in Heesch de Broeders van de Christelijke Scholen en in Berghem de Zusters Franciscanessen van Veghel. Landbouwonderwijs en landbouwhuishoudonderwijs, met name voor het platteland, werd krachtig ter hand genomen door de N.C.B., ook een katholieke organisatie.

De plannen bestonden allang

Al voor de Eerste Wereldoorlog waren er plannen om een Hogere Burger School (HBS) op te richten in Oss; de bisschop van ‘s-Hertogenbosch gaf er in oktober 1913 toestemming voor. Door het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog kwam het er toen niet van, maar wel werd in 1919 een Handelsdagschool opgericht o.l.v. de paters Karmelieten, als voortzetting van de in 1908 gestichte handelscursus van de middenstandsvereniging “De Hanze”. Deze Handelsdagschool vond zijn onderkomen in de Villa Josina aan de Molenstraat, op de plaats van het huidige school-gebouw van het TBL. De villa was aan de paters nagelaten door de erfenis van Jan Jurgens (1835-1913), met de bedoeling dat het een schoolgebouw werd. Plannen voor de stichting van een HBS vonden lange tijd geen gehoor bij het ministerie van Onderwijs, dat een zuinig beleid voerde. De gemeente Oss heeft (met andere instanties) grote sommen bijgedragen tot in 1926 het ministerie subsidie aan de HBS gaf.

Oprichting HBS

In 1921 heeft “De Hanze” nog enige tijd contact gehad met het Brabantse schoolbestuur O.M.O. Dit bestuur wilde wel meewerken aan de oprichting van een HBS, maar dan moest de Mulo St. Jan van de Fraters worden opgeheven; dat was voor de Ossenaren niet acceptabel. Uiteindelijk werd in september 1923 door de Karmelieten het

Carmelcollege opge-richt (het gelijknamige schoolbestuur op 30-5-1922 te Berghem bij notaris Bijvoet). Vooruitlopend op deze start werd de Handelsdagschool al in 1922 aan de paters overgedragen. De school kende alleen een HBS-B afdeling, zeer nauw verbonden met de Handelsdagschool, en er werden alleen jongens toegelaten. De school begon bijzonder kleinschalig: in 1927 kwamen de eerste 3 geslaagden van school af: G. van Dijk, N. Ploegmakers (zoon van de burgemeester) en G. Vemer. Eén leerling haalde het examen niet.

Inzegening van het nieuwgebouwde Carmelcollege in september 1928 door mgr. Constant Jurgens, zoon van de schenker van het terrein en van de villa aan de Carmelieten.
(collectie bhic locatie Oss, voormalig Streekarchief)

De Handelsdagschool en de HBS maakten in de eerste jaren samen gebruik van de Villa Josina. Deze villa was gebouwd rond 1870 en was van oorsprong bezit van de margarinefabrikant Jan Jurgens (Johannes Arnoldus) en zijn echtgenote Josina Jansen, die bij testament de villa nalieten aan de paters Karmelieten, de oprichters van de Osse HBS. Overigens was de oprichting van de HBS een voorwaarde voor de paters om de villa te mogen gebruiken, want daarvoor lieten Jan en Josina het gebouw na.

Het eerste jaar zaten de leerlingen van Handelsdagschool en HBS bij elkaar. Na het eerste jaar werd de splitsing gemaakt tussen Handelsdagschool en de HBS. De Handelsdagschool werd in 1926 opgeheven.

Ansicht uit ca. 1935. van rechts naar links: postkantoor, Carmelcollege en villa Jurgens (onderdeel van het Carmelcollege, tevens leeszaal/bibliotheek).
(collectie bhic locatie Oss, voormalig Streekarchief)

De villa werd al snel te klein voor de HBS. Tussen eind 1926 en april 1928 werd een nieuw schoolgebouw (het huidige markante oude gebouw aan de Molenstraat) naast de villa gezet. In 1953 is de villa gesloopt, en is ongeveer op die plaats de studiezaal gebouwd.

Titus Brandsma

De school is in 1948 genoemd naar de Pater Karmeliet Titus Brandsma, om deze markante Karmeliet, die voor Oss van grote betekenis is geweest, te eren.

Titus Brandsma is op 23 februari 1881 in Friesland geboren als Anno Sjoerd Brandsma, in een gehucht in de buurt van Bolsward. Hij ging op 11-jarige leeftijd naar Megen, waar toen een gymnasium van de paters Franciscanen was (in het gebouw dat nu Acropolis heet). Daarna trad hij in september 1898 in bij de Karmelieten in Boxmeer, en nam de kloosternaam Titus aan. In 1902 verhuisde het studiehuis van de Karmelieten naar het klooster dat de Karmelieten sinds 1890 in Oss hadden, in de Molenstraat, en zo kwam Titus daar ook. Na een verdere studie in Rome keerde hij in 1909 terug in Oss, en woonde er sindsdien veertien jaar: hij doceerde er filosofie. In Oss heeft hij tevens een leeszaal/bibliotheek opgericht (1921, gevestigd in de Villa Josina) en heeft ook de regionale krant 'De Stad Oss' nieuw leven ingeblazen, als nieuwe hoofdredacteur. Verder heeft hij mede het initiatief genomen tot de stichting van het Carmelcollege, eveneens in de Villa Josina in Oss ("de HBS", zei men in Oss vaak), en het Twents Carmel Lyceum in Oldenzaal, beide in 1923.

Van 1912 tot zijn dood in 1942 was hij lid van het hoofdbestuur van de Nederlandse Karmelprovincie. De leden van het hoofdbestuur waren tevens bestuursleden van de Stichting Carmelcollege, het schoolbestuur van de twee scholen.

In 1923 werd de Katholieke Universiteit in Nijmegen opgericht. Titus Brandsma werd daar in dat jaar hoogleraar filosofie en mystieke theologie, later (1932-1933) ook rector magnificus.

Titus werd in 1925 voorzitter van de pas opgerichte bond van besturen van RK scholen voor voortgezet onderwijs, en sinds 1935 was hij ook geestelijk adviseur van de Katholieke Dagbladpers in Nederland. Toen in 1941 de Duitse bezetter de Nederlandse pers dwong om advertenties van de NSB op te nemen, bezocht Titus alle katholieke dagbladen. Tijdens zijn rondgang probeerde hij deze te overtuigen dat NSB-advertenties principieel niet geplaatst konden worden. Zoals verwacht werd zijn rondgang door de bezetter ervaren als een

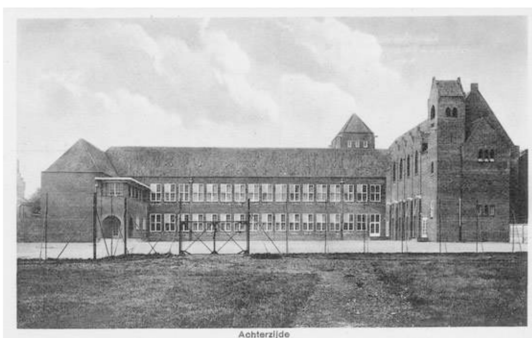
Onthulling van het beeld van Titus Brandsma vóór het Titus Brandsma Lyceum, 5 september 1957
(collectie bhic locatie Oss, voormalig Streekarchief)

daad van openlijk verzet. Op 19 januari 1942 werd Titus Brandsma in het klooster te Nijmegen gearresteerd en gevangen genomen in Scheveningen.
Hij werd gedeporteerd naar het concentratiekamp Amersfoort, en daarna naar Dachau. Daar is hij op 26 juli 1942 in de ziekenbarak overleden.

De persoon van Titus Brandsma was voor de school van zo grote waarde dat bij de fusie van een aantal scholen tot Hooghuis Lyceum – in het jaar 2000 – de naam Titus Brandsmalyceum (afgekort: TBL) als locatienaam gehandhaafd bleef.

De eerste jaren

In de beginperiode waren de meeste leraren paters Karmeliet. Er waren slechts enkele leken als leraar aan de school verbonden. Het hele schoolbestuur en de gehele dagelijkse leiding bestond uit paters Karmelieten. De katholieke identiteit drukte een groot stempel op het dagelijkse leven van de school.
De school had ook een eigen kapel, waar regelmatig missen voor de leerlingen en leraren werden opgedragen. In de jaren '70 kreeg de kapel nieuwe functies: zij werd gebruikt als filmzaal en gymzaal. Niet-katholieken waren overigens niet verplicht de mis bij te wonen maar moesten daarvoor wel een briefje van de rector hebben. Tot in de jaren '60 surveilleerden de paters Karmelieten door Oss. Werden een jongen en een meisje samen aangetroffen, dan werd men later op het matje geroepen. Contact met de andere sekse was de leerlingen niet toegestaan, dit zou slecht zijn voor de studie. Ook anders dan nu was dat de leerlingen - zoals op alle scholen in Nederland - lange tijd ook op zaterdagochtend les hadden. Begin jaren '70 kwam daaraan een einde. In 1940 werd het Carmelcollege uitgebreid met een HBS-A afdeling; hier lag de nadruk meer op de talen, aardrijkskunde en geschiedenis, en handelswetenschappen. Ook deze afdeling was alleen toegankelijk voor jongens. Pogingen om ook meisjes op de school toe te laten werden door de bisschop van 's-Hertogenbosch geblokkeerd.

Achterzijde Carmelcollege, kort na de voltooiing van de nieuwbouw in 1928. De kapel en de lokalengang aan de linkerzijde van de foto zijn in 1953-54 uitgebreid.
(fotomapje uitgeverij Brinio, collectie TBL).

De Tweede Wereldoorlog

Gedurende de Tweede Wereldoorlog is het schoolleven aanvankelijk "gewoon" doorgegaan. "Gewoon" is natuurlijk maar een relatief begrip in een dergelijke tijd. Regelmatig werden er stamppot en soep gekookt op school, zodat de leerlingen konden aansterken. De stamppot en soep konden worden gehaald bij de fabriek van Zwanenberg. Kolenschaarste leidde enige malen tot verlengde vakantie.
Gedurende en voor de gevechtsperiode in mei 1940 werden er enkele ruimten gevorderd waar Nederlandse militairen werden ondergebracht. In februari 1944 werd de gymnastiekzaal in beslag genomen, als Krankenhauslager. Vanaf eind september 1944 werden in de school evacués ingekwartierd, uit de Ooy en uit Persingen; en toen deze in november vertrokken werd de gehele school in beslag genomen door geallieerde soldaten. De lessen werden daarom - gedeeltelijk - in andere gebouwen gegeven. Pas in september 1945 konden de lessen weer in het schoolgebouw gegeven worden.

Gymnasium

Na de oorlog, in 1947, kreeg de school naast de HBS-A en B ook een Gymnasium A en B. Oss had inmiddels meer dan 20.000 inwoners en dan mocht een gemeente een openbaar Gymnasium oprichten; de gemeente gaf deze taak echter aan de Karmelieten, zodat ook het Gymnasium een katholieke identiteit kreeg. Opnieuw was bij de start een subsidie van de gemeente nodig: Het ministerie gaf wel toestemming om in 1947 met de Gymnasiumafdeling te beginnen, maar gaf pas subsidie vanaf 1948; de gemeente gaf voor het overgangsjaar subsidie. In september 1948 ging het Lyceum dan officieel van start, en kreeg de naam Titus Brandsmalyceum. De school had nu 245 leerlingen. De eerste examens gymnasium waren in mei 1952.

De school wordt gemengd

Meisjes konden in Oss tot 1947 alleen Mulo-onderwijs volgen; voor Gymnasium (of HBS) moesten ze naar Nijmegen of Den Bosch. De Zusters van Liefde - die in Oss al lager onderwijs en Mulo-onderwijs hadden - vroegen in 1946 de Stichting Carmelcollege, een afdeling HBS voor meisjes op te richten. Dat leidde tot uitgebreid overleg; immers, de meisjes moesten dan wél in een aparte klas geplaatst worden (daar stond de bisschop op). De gemeente kon de kosten van extra klassen niet betalen. Daarom stichtten de zusters in 1947 als eerste stap een Middelbare Meisjesschool (MMS), waaruit het Maaslandcollege is ontstaan.

Meisjes die wilden doorstuderen aan de universiteit waren nog steeds aangewezen op gymnasia in Den Bosch of Nijmegen.
Uiteindelijk werden de eerste meisjes toegelaten op het Osse gymnasium in 1952. Dit vroeg aan het TBL enige aanpassingen: zo waren gemengde pauzes volstrekt niet toegestaan. Hierop werd door een pater streng toezicht gehouden. Overigens waren er in het eerste jaar nog niet zoveel meisjes op het gymnasium: 4 in de tweede klas en 8 in de derde klas. Pas in 1963 werden er ook meisjes toegelaten op de HBS.

1968

In 1968 werd op de school een tijdperk afgesloten: rector pater dr. J. Tiecke ging met pensioen. Het was de laatste pater-rector van het TBL. Hij werd opgevolgd door één der docenten, Toon Jagers. In tegenstelling tot de paters - die nogal eens van school wisselden - zou deze oud-leerling van de school vele jaren rector zijn.
In hetzelfde jaar werd de Mammoetwet ingevoerd in Nederland. Deze hervormde het onderwijs, met nieuwe programma's en met keuzepakketten in de klassen 4, 5 en 6. Voor het TBL betekende het de invoering van de nieuwe schooltypen HAVO en VWO (atheneum en gymnasium), startend met de brugklas in 1968 tot het eerste examen Havo in 1973 en VWO in 1974.

De Swinging Seventies en daarna

In de tweede helft van de jaren '60 veranderde de maatschappij maar deze veranderingen werden in Oss pas goed merkbaar rond 1970. De jaren '70 kan men voor het TBL met recht de revolutiejaren noemen. Veel leerlingen waren betrokken bij de oprichting van een beweging die zich ontwikkelde tot de SP. Voor de poort van de school werden revolutionaire blaadjes uitgedeeld (de "Vonkjes").
Op meer gebieden waren de nieuwe tijden merkbaar. Een grote groep leerlingen van de hogere klassen stelde de aanwezigheidsplicht in de lessen ter discussie; men stelde zelfstudie en eigen verantwoordelijkheid voorop.
Veel leerlingen voelden zich betrokken bij de democratiseringsbeweging die in deze jaren heel sterk was. Dit leidde tot het ontstaan van een leerlingenraad. Ook een lerarenoverleg ontstond. Het Socialistisch Onderwijs Front (een vereniging, afkomstig uit Nijmegen) werd actief op het TBL. Niet alleen bij de leerlingen maar ook bij de leraren ontstonden discussies. Acties tegen de oorlog in Vietnam werden georganiseerd.
In het voorjaar van 1982 werd op school een Medezeggenschapsraad opgericht en nam de onrust af. Uiteindelijk bleken de leerlingen minder gebruik te maken van de inspraak-

mogelijkheden die hun werden geboden dan de leerlingen van de jaren '70 voorstonden. Intussen was de school sterk gegroeid. De aanmeldingsaantallen waren sinds begin jaren '70 veel te groot: het gebouw dreigde alweer veel te klein te worden. In 1970 telde de school 816 leerlingen; in de jaren '80 liep dat op tot boven de 1200. Overleg met het schoolbestuur van het Maaslandcollege leidde begin jaren '70 tot een plaatsingsregeling, waarbij het TBL niet meer dan zes (enkele jaren zeven) brugklassen plaatste. Deze regeling duurde tot en met 1988.

Fusies

In 1990 besloot het schoolbestuur op verzoek van de Osse Edith Stein Mavo, die al een vorm van samenwerking met het TBL had, tot een fusie. De aanleiding was een dramatische terugval in aanmeldingen op de Mavo en - in mindere mate - ook op het TBL. Na verzet van het TBL ging de Edith Stein Mavo in augustus 1991 op in het TBL.
(De Mavo dr. Edith Stein in Oss-Zuid was in 1962 opgericht door een nieuw gevormd lokaal schoolbestuur. Dit bestuur droeg deze school - en de in 1967 opgerichte Mavo De Pelgrim - in 1971 over aan de Stichting Carmelcollege. De Edith Stein Mavo had vanaf 1964 een eigen gebouw aan de Bernhardlaan. Zie pagina 9).
Per 1 januari 1994 nam de Stichting Carmelcollege drie Mavo-scholen over: de Mavo St. Jan, de Mavo te Heesch en die in Ravenstein. Bovendien werden deze drie scholen en het TBL samengebracht in een gemeenschap van - zelfstandige - scholen: Het Carmelcollege Oss - Heesch - Ravenstein. Samenwerking was het doel.
In 2000 werd het bestuur van het Trias College voor VBO te Oss overgedragen aan de Stichting Carmelcollege om per 1 augustus 2000 de fusie mogelijk te maken van de vier Carmelscholen in Oss-Heesch-Ravenstein en het Trias College, later gevolgd door Den Bongerd en De Singel; bovendien werd op deze wijze VMBO in Oss mogelijk. De scholengemeenschap kreeg de naam Hooghuis Lyceum. De Mavo-afdeling (inmiddels VMBO-T) op het TBL verdween weer. De rector van het TBL, de Hr. W. (Wim) Koopman, werd benoemd tot voorzitter van de Centrale Directie en de Hr. H. (Henk) Peters tot waarnemend voorzitter. Mevr. M. (Maria) van Hattum en Mevr. I. (Irma) van Nieuwenhuijsen vormden gezamenlijk de nieuwe locatiedirectie TBL. Na benoeming elders van beide dames werd met ingang van 1 augustus 2006 de Hr. T. (Tom) Brocks benoemd tot waarnemend directeur.

Het gebouw

In april 1928 kwam het schoolgebouw aan de Molenstraat gereed. De school had toen 82 leerlingen. Daarna is het een aantal keren uitgebreid:

- In 1952 werd de lokalenvleugel aan de kant van Molenstraat 32 aan de achterkant uitgebreid (voorbij lokaal 19). Toen deze in maart 1953 in gebruik genomen was werd de villa Josina afgebroken en de studiezaal - ongeveer op die plaats - gebouwd; deze kwam in september 1954 gereed. Bovendien werd toen de kapel vergroot (het is nu nog aan de gevel op de binnenplaats te zien). De school had in september 1954 333 leerlingen.
- In de jaren 1965-1967 vond een grote uitbreiding plaats. De school - die tot dan toe voornamelijk een lesgebouw was - kreeg een hal en aansluitend een garderobe, een nieuwe ingang, een gymnastiekzaal op poten met eronder een fietsenstalling, en een lokalenvleugel op poten die de binnenplaats grotendeels afsloot. De school had in 1967 695 leerlingen. Kort daarna werd een barak met zes lokalen geplaatst, die pas in 1994 is gesloopt.
- Nadat in 1980 de nieuwe lesvleugel was dichtgemaakt met drie extra lokalen, werd enkele jaren later de fietsenstalling onder de gymnastiekzaal vervangen door natuurkundelokalen en een bibliotheek.
- In 1991 kwam de fusie met de Mavo Edith Stein. De school had vanaf dat moment twee locaties en 1488 leerlingen. In 1994 werd het gebouw aan de Bernhardlaan verkocht en het lesgebouw aan de zijde van het sportveld aan de achterzijde uitgebreid. De school had nu 1220 leerlingen.
- In 1998/99 werd de kapel grondig verbouwd tot mediatheek.
- In de jaren 2003-2005 werd het gebouw grondig gerenoveerd en uitgebreid: een nieuwe leerlingenruimte (de Binnenhof), hal, garderobe, een personeelskamer in de oorspronkelijke gymnastiekzaal. Naast de gymnastiekzaal aan de zijde van de Carmelietenstraat verrees een tweede. De fietsenstalling onder de - nu twee - gymnastiekzalen kwam terug. De school telde in 2005 1233 leerlingen.

Leerlingenaantal

Enkele aantallen:

1930: 69	1940: 164	1950: 260	1960: 512
1970: 816	1980: 1055	1990: 1206	2000: 1029
2005: 1233			

Onder meer geraadpleegd:

dr. Mathias Arts en dr. Johannes van Rooy:
Vijf en twintig jaar Middelbaar en Voorbereidend Hoger Onderwijs door de P.P. Carmelieten in Nederland – 1923-1948.

De Mavo dr. Edith Stein – gefuseerd met het TBL 1-8-1991

Tot 1962 waren er in Oss twee Mulo-scholen: de Mulo St. Jan voor jongens, en de Mulo Maria Immaculata voor meisjes.

In 1961 richtte een aantal Ossenaren (o.a. dhr. Van Eerd, die hoofd van de afdeling Onderwijs van de gemeente Oss was) een bestuur op om tot de stichting van een derde ULO te komen: de eerste gemengde in Oss en omgeving. De naam: dr. Edith Stein Ulo. Het bestuur maakte afspraken met de twee bestaande Mulo's. Alle leerlingen die ten zuiden van de spoorlijn woonden zouden naar de nieuwe school komen. In die tijd stonden er nog vrij weinig huizen in dat gebied, maar bouwplannen waren er volop. Enkele leerlingen kwamen uit Heesch; in september / oktober 1962 kwam er nog een aantal uit Nieuw-Guinea bij, die na de overdracht van dat land aan Indonesië in Nistelrode gehuisvest werden.

In 1962 startte de school, nog zonder eigen gebouw. De twee eerste klassen (per 1 november 1962 werden het er drie) kregen les in enkele lokalen van de Lagere meisjesschool in de Oude Molenstraat (nu een gebouw van Organon). In september 1963 had de school vijf klassen, en kregen de oudste leerlingen les in twee lokalen in de lagere school "Pius X" in de Bernhardlaan, dicht bij de nieuwe school die in aanbouw ging.

De eerste directeur was dhr. Degen, die tot dan toe leraar aan de Mulo in Hilvarenbeek was geweest. Samen met Cor Dries (later adjunct-directeur) en vanaf november Jan van de Hurk gaven zij bijna alle vakken. Alleen "creatieve vakken" en gymnastiek werden door zogenaamde vakleerkrachten gegeven, die op meer scholen lesgaven.

Een eigen gebouw

Al snel werd een eigen gebouw gezet: aan de Bernhardlaan. De eerste zeven lokalen waren in de zomer van 1964 gereed; aan de rest werd nog gebouwd.

Leerlingengroei

De school groeide snel. Alleen toen het schoolbestuur een tweede school opende (Mavo "de Pelgrim", in 1967) kwam er korte tijd een kleine terugval. Deze school startte in de wijk "de Ruwaard", die toen volop in aanbouw was. Een belangrijke rol speelde bij dit alles, dat de deelname aan het voortgezet onderwijs in het algemeen sterk groeide; bovendien steeg de belangstelling voor algemeen voortgezet onderwijs ten koste van technisch onderwijs en nijverheidsonderwijs. De top kwam in 1977: 450 leerlingen.

Van Mulo tot Mavo

In 1968 werd de Mammoetwet in heel Nederland ingevoerd (enkele scholen liepen een jaar vóór, zoals mavo de Pelgrim). De school ging nu Mavo dr. Edith Stein heten; het hoofd werd directeur. Het onderwijsprogramma werd vernieuwd en er kwamen keuzevakken in de hoogste klassen. Intussen veranderde langzaam het lerarencorps: Bij de start waren het nog allemaal onderwijzers die voor meerdere vakken extra aktes (bevoegdheden) hadden behaald, en een klas dus vele uren per week les konden geven. Langzamerhand leverden de nieuwe lerarenopleidingen “2e graads leraren” af die voor één of twee vakken bevoegd waren.

Een andere verandering vindt bij deze examens plaats. In de Mulo-tijd deed men schriftelijk eindexamen buiten school (in Oss in het internaat van de fraters), en mondeling vaak in Den Bosch of Nijmegen. Nu werden de examens op school afgenomen; het mondelinge examen door eigen docenten. Het aantal examenvakken daalde van 14 naar 6. En: de vrije zaterdag werd ingevoerd, ten koste van enkele vrije middagen.

Tenslotte: In 1971 droeg het bestuur zijn twee scholen (Edith Stein en De Pelgrim) over aan de Stichting Carmelcollege te Hengelo, die in 1922 opgericht was en in 1923 met twee scholen begonnen was: in Oss (Carmelcollege, sinds 1948 Titus Brandsmalyceum) en Oldenzaal (Twents Carmel Lyceum).

De tweede directeur

In 1984 ging dhr. Degen met de VUT. Wim Heijmans – reeds lang aan de school verbonden, als leraar en vanaf 1980 als decaan – volgde hem op.

Grote veranderingen in het onderwijs in Oss

Eind jaren ’80 veranderde er veel in het Osse onderwijs. De scholengemeenschappen met mavo kwamen op, zoals overal in Nederland; ze heetten toen “brede scholengemeenschappen”. De voortrekker was de Vincent van Gogh Havo, die met steun van de gemeente met de Immac Mavo het Mondriaancollege (VWO-HAVO-MAVO) vormde. De school begon 1 augustus 1989.

Dit was nog maar het begin: Het Maaslandcollege maakte plannen om per 1 augustus 1990 eveneens met een mavo te fuseren, nl. de Mavo de Pelgrim.

Deze ontwikkelingen hadden grote gevolgen voor bestaande scholen. In maart 1990 werden op de Edith Stein Mavo slechts 35 leerlingen voor de brugklas aangemeld; een jaar eerder nog 120. Het schoolbestuur de Stichting Carmelcollege besloot op verzoek van de Edith Stein Mavo, die al een vorm van samenwerking met het TBL had, dat de

school per 1 augustus 1991 zou fuseren met het Titus Brandsmalyceum, dat zelf ook al kampte met een – minder opvallend – teruglopend aantal aanmeldingen voor de brugklas. Na verzet van het TBL ging de Edith Stein Mavo in augustus 1991 op in het TBL.

Na de fusie

Het gebouw van de Mavo werd nog gebruikt als dependance van het TBL tot begin 1994. Toen de uitbreiding van het gebouw aan de Molenstraat gereed was, werd het vertrouwde Edith Stein–gebouw verkocht en door de nieuwe eigenaar gesloopt. Op het terrein staat nu een luxe appartementencomplex. Alleen het monument voor Edith Stein herinnert nog aan de Mavo-school.

Zie verder ook:
J.L.Firing: Jubileumboek 25 jaar Edith Stein Mavo, 1987

De locatie Centrum van het Hooghuis Lyceum – vroeger Mavo St. Jan

Voorgeschiedenis: De fraters van Tilburg komen naar Oss

De locatie Centrum heeft een lange geschiedenis in Oss. Lange tijd was het de enige Mavo (Mulo). Maar eerst een stukje voorgeschiedenis.

Sinds 1648 bestond in Nederland geen katholiek onderwijs meer. Dat bleef tot ver in de 19e eeuw zo, hoewel in 1853 de vrijheid van godsdienstuitoefening hersteld was. Het bijzonder onderwijs werd nl. tot 1917 niet door de staat betaald. De oprichting van kloosterordes met een onderwijzende taak ging een zeer belangrijke impuls geven. Zo werden o.a. de kloosterordes van de fraters van Tilburg (de Fraters van Barmhartigheid) en de zusters van Tilburg (de Zusters van Liefde) opgericht, die onderwijs voor jongens resp. meisjes gingen verzorgen. In Oss speelden verder de orde van de Carmelieten een rol, in Heesch de Broeders van de Christelijke Scholen en in Berghem de Zusters Franciscanessen van Veghel. Landbouwonderwijs en landbouwhuishoudonderwijs, met name voor het platteland, werd krachtig ter hand genomen door de N.C.B., ook een katholieke organisatie.

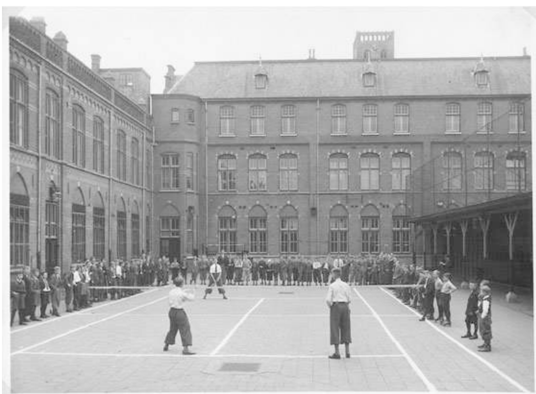

Het volledige gebouwencomplex van de fraters, in december 1932.
(collectie bhic locatie Oss, voormalig Streekarchief)

De enige school in Oss was de Openbare Lagere School, weliswaar sinds 1817 met een katholieke onderwijzer, maar: een openbare school. Het kerkbestuur betaalde sinds 1839 de kosten van onderwijs aan katholieke meisjes (school van de Zusters van Liefde), en sinds 1883 die voor jongens. Maar de pastoor ijverde voor de komst van de fraters van Tilburg naar Oss. Rond 1875 was al een groot bedrag ingezameld voor een fratershuis met school en internaat, maar dat kwam er pas in 1882-1883, en de fraters in 1883. Zij startten met lager onderwijs en - gescheiden daarvan - een internaat. Na twee jaar had de school (voor jongens!) al 300 leerlingen, en de openbare school nog 15. In 1908 werd de lagere school gesplitst in een - grote - school A met laag lesgeld, in de volksmond: "de boerenschool", en een kleinere school B, de "burgerschool". Op school B betaalde men extra schoolgeld. Deze splitsing bestond tot 1964; de gefuseerde lagere school kreeg in 1964 de naam "St.-Nicolaasschool".
Het internaat begon met enkele weeskinderen, maar groeide al snel uit tot kostschool voor jongens van de nette burgerlijke stand, in 1912 bevolkt door 106 leerlingen op een aparte school. Deze school – school C – kreeg de naam "Instituut St. Nicolaas".

Het Mulo-onderwijs, direct bedreigd maar gebleven

In 1918 werd school B, de burgerschool, uitgebreid met een Mulo-bovenbouw (de 7e, 8e en 9e klas). Deze werd direct bedreigd, op meerdere wijzen. Allereerst richtte de Oss middenstandsvereniging "De Hanze" een Middelbare Handelsschool op, naast de handelsavondcursussen die de vereniging ondergebracht had bij de fraters en bij de zusters. Intussen was er sprake van oprichting van een HBS. Men kwam in 1922 met de vereniging O.M.O. in Tilburg in gesprek; zij wilde de HBS wel oprichten, maar op voorwaarde dat de Mulo werd opgeheven. Daarop kwamen de paters Carmelieten - vooral pater Titus Brandsma - in actie; ondanks grote financiële zorgen in deze crisistijd richtten die in 1923 een HBS-B op in combinatie met de Middelbare Handelsschool. En de Mulo bleef bestaan, evenals de Handelsavondscholen. De MHS

De speelplaats van het St.Nicolaas Instituut in 1937.
(collectie bhic locatie Oss, voorm. Streekarchief)

sneuvelde in 1926, bij gebrek aan leerlingen. Ook het internaat had een kleine Mulo-bovenbouw ("school-D"). Omdat de twee Mulo-afdelingen geen zelfstandige scholen waren, deden de leerlingen eindexamen buiten Oss. Veel leerlingen van de Mulo kwamen niet zover, maar gingen werken na de 7e of 8e klas. Tot 1942 leidde de school alleen op voor het examen Mulo-A; vanaf dat jaar ook voor Mulo-B (een hoger examen na een extra schooljaar).

De 2e Wereldoorlog

Eind augustus 1944 werden school-A, school-B, internaat en kostschool door de Duitsers gevorderd. 300 infanteristen, een aantal officieren en 100 soldaten van het Rode Kruis namen hun intrek. 18 September werden ze opgevolgd door krijgsgevangenen uit Turkestan. De bevrijding van Oss op 19 september 1944 bracht nieuwe problemen: eerst vele vluchtelingen en evacués, daarnaast honderden verdachte personen; verder ook Engelse soldaten. Op 28 november werd school B - en daarmee ook de Mulo-afdeling - zwaar getroffen door Duitse granaten. In maart 1945 werd het onderwijs provisorisch hervat: in allerlei noodlokalen in de stad en in het internaat. Pas begin 1946 waren alle scholen weer in bedrijf.

Een afzonderlijke Mulo / Ulo-school

In januari 1945 besloot het Hoofdbestuur van de fraters, de Mulo-afdeling af te splitsen van school-B. Het werd een zelfstandige school, die in 1948 een volledig nieuw eigen gebouw kreeg. Dat was nog een hele prestatie, want het ministerie van Onderwijs had bijzonder weinig geld ter beschikking, wegens de wederopbouw na de 2e wereldoorlog. De school kreeg de naam: R.K. Ulo "St. Jan".
Het gebouw is daarna uitgebreid in 1955-57 en in 1969-70. In 1972 kwamen er 8 "semi-permanente" lokalen bij. Daarna werden in het Internaatsgebouw ruimtes gehuurd. Het begon in 1982 - na de sluiting van het internaat -, en dat aantal liep snel op. Daartoe werd het gebouw uitgebreid gerenoveerd, in 1983-84 en enkele jaren later opnieuw. In 1968 werd de Mammoetwet in heel Nederland ingevoerd (enkele scholen liepen een jaar vóór, zoals Mavo de Pelgrim). De school ging nu Mavo St. Jan heten; het hoofd werd directeur. Het onderwijsprogramma werd vernieuwd en er kwamen keuzevakken in de hoogste klassen. Intussen veranderde langzaam het lerarencorps: Bij de start waren het nog allemaal onderwijzers die voor meerdere vakken extra aktes (bevoegdheden) hadden behaald, en een klas dus vele uren per week les konden geven. Langzamerhand leverden de nieuwe lerarenopleidingen "2e graads leraren" af die voor één of twee vakken bevoegd waren.

Terug naar de jaren ’60. Vanaf 1961 kreeg de school een extra impuls, door de opname van internaatsleerlingen. De afzonderlijke Ulo van het internaat werd nl. in fasen opgeheven (Het internaat bleef bloeien: in 1974 telde het nog 139 leerlingen).
De school groeide verder, ondanks de oprichting van andere Ulo-scholen: in Grave, Ravenstein en Heesch, en drie in Oss: Maria Immaculata (voor meisjes), “De Pelgrim” en “Edith Stein”. In 1975 telde de school 418 leerlingen. Intussen was in 1968 de Mammoetwet in werking getreden; het onderwijsprogramma veranderde, en de naam van de school werd “Mavo St. Jan”. Een andere belangrijke verandering was, dat in 1978 de eerste meisjes werden toegelaten.

De fraters treden - in fasen - terug

De St. Nicolaasschool voor Lager Onderwijs had sinds 1970 geen frater meer als directeur, en sinds 1981 ook geen frater als onderwijzer. De Mavo St. Jan kreeg in oktober 1975 - na de pensionering van frater Hildebert, die er sinds 1938 hoofd geweest was - een leek ofwel niet-frater: J. Ras.
Het internaat kreeg sinds 1977 met terugloop van leerlingen te kampen. In 1979 moest zelfs besloten worden, het internaat m.i.v. augustus 1982 op te heffen.
De terugloop van het aantal fraters was intussen zo sterk geworden, dat de fraters zich in de zomer van 1982 geheel uit Oss moesten terugtrekken.

De Mavo St. Jan gaat verder

In 1982 werden de twee Mavo’s St. Jan en Maria Immaculata losgemaakt van het bestuur van de parochie. Zij kregen ieder een eigen schoolbestuur. In 1988 was de school de grootste Mavo van Nederland, met 814 leerlingen.

Grote veranderingen in Oss

In de jaren ’80 was in Nederland het aantal leerlingen in het voortgezet onderwijs sterk gedaald. Mede daardoor fuseerden vele scholen tot scholengemeenschappen, meestal VWO-HAVO-MAVO. In Oss kwam de Vincent van Gogh Havo door een sterke daling van het aantal leerlingen in de problemen. Het gemeentebestuur nam initiatieven tot de oprichting van een scholengemeenschap, en was tevens voorstander van de stichting van een openbare school. Even zag het ernaar uit, dat de Mavo St. Jan daarin een hoofdrol zou spelen. Tenslotte werd de openbare school opgericht na een samengaan van de Vincent van Gogh Havo en de – sterk in leerlingenaantal geslonken – Mavo “Maria Immaculata” ofwel “Immac”. De Mavo St. Jan bleef erbuiten.

De Mavo St. Jan naar de Stichting Carmelcollege

In 1993 waren er in Oss e.o. na de fusiegolf van 1989-1991 nog drie Mavo-scholen: de Mavo St. Jan, de Mavo te Heesch en de Mavo te Ravenstein. De besturen besloten, het bestuur van deze scholen per 1 januari 1994 over te dragen aan de Stichting Carmelcollege. Per 1 januari 1994 werd bovendien een samenwerkingsverband van deze drie scholen en het Titus Brandsmalyceum (Lyceum-Havo-Mavo) aangegaan, onder de naam "Gemeenschap van scholen Carmelcollege Oss-Heesch-Ravenstein" (Het Titus Brandsmalyceum was per 1 augustus 1991 al gefuseerd met een andere Carmelschool in Oss, de Mavo "Edith Stein"). De vier scholen bleven binnen dit samenwerkingsverband zelfstandige scholen.

De naam "Mavo St. Jan" verdwijnt

De eeuwwisseling markeerde een nieuwe fase in het bestaan van de Mavo St. Jan. In 2000 werd het bestuur van het Trias College voor VBO te Oss overgedragen aan de Stichting Carmelcollege om per 1 augustus 2000 de fusie mogelijk te maken van de vier Carmelscholen in Oss-Heesch-Ravenstein en het Trias College, later gevolgd door Den Bongerd en De Singel; bovendien werd op deze wijze VMBO in Oss mogelijk. De scholengemeenschap kreeg de naam Hooghuis Lyceum. In 2002 werd de Hr. T. (Theo) van den Berg aangesteld als locatiedirecteur.

De naam St. Jan verdween, maar de school in de Koornstraat bleef bestaan als locatie van het Hooghuis Lyceum.

Het Lager beroepsonderwijs in Oss e.o.

nu compleet opgenomen in het Hooghuis Lyceum

Lager Technisch Onderwijs / Lager Agrarisch Onderwijs / Lager Economisch en Administratief Onderwijs / Lager Huishoud- en Nijverheids Onderwijs.

Een stukje voorgeschiedenis

Sinds 1648 bestond in Nederland geen katholiek onderwijs meer. Dat bleef tot ver in de 19e eeuw zo, hoewel in 1853 de vrijheid van godsdienstuitoefening hersteld was. Het bijzonder onderwijs werd nl. tot 1917 niet door de staat betaald. De oprichting van kloosterordes met een onderwijzende taak ging een zeer belangrijke impuls geven. Zo werden o.a. de kloosterordes van de fraters van Tilburg (de Fraters van Barmhartigheid) en de zusters van Tilburg (de Zusters van Liefde) opgericht, die onderwijs voor jongens resp. meisjes gingen verzorgen. In Oss speelden verder de orde van de Carmelieten een rol, in Heesch de Broeders van de Christelijke Scholen en in Berghem de Zusters Franciscanessen van Veghel. Landbouwonderwijs en landbouwhuishoudonderwijs, met name voor het platteland, werd krachtig ter hand genomen door de N.C.B., ook een katholieke organisatie.

In dit artikel komen wij initiatieven tegen van verscheidene genoemde organisaties. Maar we beginnen met het lager technisch onderwijs dat steunt op een ander initiatief.

1. Het lager technisch onderwijs

Avondonderwijs

Het "ambachtsonderwijs" in Oss was tot na de 2e Wereldoorlog avondonderwijs. In 1909 richtten de middenstands-vereniging "De Hanze" en de R.K. Werkliedenvereniging een avondschool op. Er was tevoren al wel een handelsschool met avondonderwijs, en een tekenschool t.b.v. vaklieden, maar een ambachtsschool nog niet. Er

De ambachtsschool die in 1909 in de Monsterstraat gebouwd werd. Foto ca. 1936 (collectie bhic locatie Oss, voormalig Streekarchief).

werd onmiddellijk een eigen gebouw gezet in de Monsterstraat. De kosten werden voornamelijk gedragen door Ossenaren, vooral de familie Jurgens/Jurgens Vereenigde Margarine-fabrieken. Dat geldt ook voor latere uitbreidingen van het gebouw.
De lessen - op vijf avonden per week! - bestonden in de 1e en 2e klas voor een deel uit voortgezet lager onderwijs (veel rekenen en taal), en verder vaklessen: bij de aanvang vooral timmeren, schilderen, smeden en metselen. In klas 3 en 4 bestond het grootste deel van het programma uit de praktijkvakken. Later kwam daar het vak elektriciteit bij.
Aantallen? In 1914 bijvoorbeeld: 70 leerlingen. Ze kwamen uit Oss en omstreken (Berghem, Schaijk, Megen, Haren, Nistelrode, Geffen en Lithoijen). Overigens was het een hele prestatie voor de leerlingen om om 17.30 uur met de school te beginnen, direct na het werk.

De directeur was bij de aanvang (januari 1910) Joh. Vrenssen, waarna een aantal andere namen genoemd wordt. Per 1 oktober 1927 werd ir. Aldert Vulsma directeur, die daarnaast een betrekking had als leraar natuurkunde aan het Carmelcollege (vanaf 1925). Hij bleef directeur tot de opheffing van de Avondambachtschool in 1949.

Ook dagonderwijs?

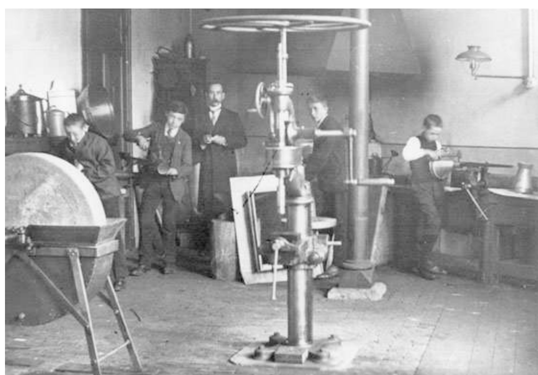
In 1917-1918 is nog een start gemaakt met dagonderwijs, met 32 deelnemers, maar dat was eenmalig. Het aantal leerlingen op de avondschool liep op: in 1936 134 leerlingen, en liep daarna weer terug: in 1938 110. Vanaf 1939 ijverde het bestuur voor de oprichting van dagonderwijs: Er was meer vraag naar dagonderwijs (en dan meldde men zich in 's-Hertogenbosch of Nijmegen aan), én het was steeds moeilijker om aan bevoegde leraren te komen voor avondonderwijs.

Dagonderwijs start in 1946. De naam "St. Willibrordus"

In 1946 kwam het ervan: oprichting van een dagambachtsschool met 2-jarige cursus, om te beginnen met smeden en bankwerken, later ook andere vakken. De avondschool werd door het bestuur - onder veel geharrewar - opgeheven, en kwam later nog enige tijd terug als onderdeel van de dagschool (zie onder).
De school werd te klein; allerlei lessen vonden plaats in andere gebouwen in het centrum. In 1949-1950 werd een nieuw ("semi-permanent") gebouw gezet op een terrein bij de Spoorlaan. Bij de ingebruikname had de school 280 leerlingen.

Enkele foto's van lessen, waarschijnlijk uit 1936.
(collectie bhic locatie Oss, voormalig Streekarchief).

Directeur was bij de oprichting in 1946 W. de Kanter. Daarna lezen wij in het gedenkboek "90 Jaar technisch onderwijs in Oss en omgeving" (zie slot van dit artikel) over de directeuren C. van der Horst (vanaf 1950), Th. Andringa (overleden 1957), A. Blanken (vanaf 1958), R.Leentjens (tot 1967; daarna eerste directeur van de nieuwe UTS), A.Daemen (1967-1976), C. de Bont (1976-1988) en Henk Peters (vanaf 1988).

In 1960-62 werd het complex uitgebreid met stenen bouw, direct aan de Spoorlaan; toen werd de school 3-jarig. Intussen groeide het leerlingenaantal als kool: in 1964 zat men al aan 629. In datzelfde jaar startte men met een afdeling I.T.O. De nieuwbouw werd dan ook weer uitgebreid in 1963-64.

De naam "St. Willibrordus" stamt uit 1950. In dat jaar werd de "R.K. Vereniging voor Ambachtsonderwijs Oss e.o." opgeheven, en per 1-8-1950 een nieuwe "Stichting ter bevordering van het R.K. Nijverheidsonderwijs in Oss e.o." opgericht. De naam van de school werd: R.K. Technische Dagschool "St. Willibrordus".

Voortdurende groei: wat nu?

In 1966 zat de school al aan 850 leerlingen, plus 250 parttime-leerlingen (1 dag per week). Dat betekende: dependances. In 1974-75 kon een nieuwe praktijkvleugel gebouwd worden, zodat er plaats was voor 750 leerlingen. Maar het aantal leerlingen was bij de oplevering alweer hoger, en dus bleef de dependance aan de Palestrinastraat - in 1967 gebouwd als UTS, na een jaar MTS geworden; begin 1972 door deze school verlaten - noodzakelijk. Deze werd in 1976 zelfstandig als 2e LTS / LAO (zie blz. 25).

Opnieuw avondonderwijs

In 1950 werd opnieuw een avondschool opgericht. De lessen vonden plaats in het LTS-gebouw aan de Spoorlaan. De school groeide sterk: in 1951 149 leerlingen, in 1959 359! Toch heeft de bloei niet erg lang geduurd: avondonderwijs raakte minder in trek. In 1971 werd de opleiding geconcentreerd aan een streekschool in 's-Hertogenbosch.

2. Lager agrarisch onderwijs

Opgericht door de NCB in 1928 in Oss, in 1957 overgeplaatst naar Heesch. In datzelfde jaar 1957 ontstond in Oss een landbouwwinterschool (twee jaar les in winterperiodes); een jaar later werden al deze scholen omgedoopt in middelbare agrarische school - en dat valt buiten dit overzicht.

Korte tijd (1953-1960) heeft er nog een lagere landbouwschool in Megen bestaan, maar die bleek niet levensvatbaar.

De scholen waren tot begin jaren '50 deelonderwijs: 1e jaar 400 uur, 2e jaar 200 uur, 3e jaar ?, 4e jaar 150 uur. Pas rond 1955 hadden alle scholen in de eerste twee leerjaren volledig dagonderwijs, met meer aandacht voor algemene vorming. In 1973 is de school te Heesch als afdeling opgenomen in het technisch onderwijs in Oss (zie onder).

Het Lager Technisch Onderwijs én Lager Landbouw Onderwijs, vervolg

In 1973 werd het Lager Agrarisch Onderwijs opgenomen bij het technisch onderwijs. De Stichting tot bevordering van het R.K. Nijverheidsonderwijs In Oss e.o. "St.Willibrordus" had dus nieuwe statuten nodig. Men pakte dat voortvarend aan, en veranderde statuten én naam grondig: De nieuwe naam werd: Katholieke Stichting voor Voortgezet onderwijs voor Oss en omstreken. Zo kon men in de toekomst vele fusies aan.

Scholengemeenschap L.T.O./L.A.O. - (Lager Technisch Onderwijs en Lager Agrarisch Onderwijs)

De dependance aan de Palestrinastraat, in 1972 begonnen, ging in 1976 samen met het Lager Agrarisch Onderwijs dat uit Heesch overgekomen was. In 1976 werd de school zelfstandig als *R.K. Scholengemeenschap L.T.O./L.A.O*. Deze school had onvoldoende ruimte, zodat de noodgebouwen op het Spoorlaanterrein niet afgebroken werden - toen de 3e fase van de bouw van "St.Willibrordus" in 1975 gereed kwam -, maar een dependance werden van de LTO/LAO. Directeur werd dhr. H. van Hamond; hij bleef directeur van deze school en van de opvolgers De Ruivert en het Trias College tot 1997.

Per 1 augustus 1984 fuseerde de scholengemeenschap met de LHNO-school "Mgr. Zwijsen". In 1985 betrok men nieuwbouw aan "de Ruivert". De naam van de scholengemeenschap werd toen: *R.K. Scholengemeenschap "De Ruivert"*.
De school groeide snel naar bijna 1100 leerlingen, maar dat aantal nam (bij de algemene leerlingendaling in Nederland in de jaren '80) na 1985 weer sterk af.

3. School voor LEAO (Lager Economisch en Administratief Onderwijs) in Berghem

Per 1 augustus 1989 droeg het afzonderlijke bestuur van de LEAO te Berghem zijn bevoegdheden over aan de NCB, het bestuur van o.a. de LHNO Mater Christi (zie onder). De twee scholen fuseerden; de fusieschool kreeg de naam "Hoog Brabant". Een deel van de leerlingen bleef in Berghem tot in 1990 het vernieuwde gebouw van "Hoog Brabant" klaar was; daarna werd de locatie in Berghem opgeheven.
De LEAO-school was ontstaan uit de Lagere school voor meisjes te Berghem, die in 1884 was gesticht door samenwerking van het R.K. Kerkbestuur te Berghem en het Hoofdbestuur der Zusterscongregatie te Schijndel. In latere jaren kreeg de school enkele voorzieningen voor oudere leerlingen: een 7e, 8e en eventueel 9e klas; een 8e klas met lessen in koken en naaien.
Per 1 januari 1959 werden de bestaande VGLO-klassen - zo heetten de 7e, 8e en 9e klassen inmiddels - aan de lagere meisjesschool omgezet in een afzonderlijke school voor VGLO, de St. Agnesschool. Deze kende een tweejarige onderbouw, waarin de meeste leerlingen nog leerplichtig waren, en een - parttime - éénjarige bovenbouw.
De bovenbouw (met een kleiner aantal leerlingen) was een parttime-opleiding, met de richtingen: Algemene vorming en een economisch-administratieve richting. Daarnaast was een tweejarige (3e 4e klas) vooropleiding voor verpleegster / kinderverzorgster, en een tweejarige vooropleiding voor kleuterleidster.
In september 1961 kwam een nieuw, eigen gebouw gereed. In 1966 groeide de school, doordat de VGLO school voor jongens in Heesch opgeheven werd en de school in Berghem ook jongens opnam.
In 1968, bij de start van de Mammoetwet, werd de school LEAO (zie pagina 30). In 1989 werd de school meegenomen met de fusiegolf in het Voortgezet onderwijs. De school fuseerde met de LHNO-school "Mater Christi" in Oss tot "Hoog Brabant" - na een samenwerking die al in 1983 op bescheiden schaal begon.

4. Huishoudonderwijs

a. Huishoudschool Mater Christi

(sinds 1968 school voor Lager Huishoud- en Nijverheids Onderwijs: LHNO).
Meisjes konden in Oss pas sinds 1946 huishoudonderwijs in de vorm van volledig dagonderwijs volgen - en daarmee behoorde Oss nog tot de voorlopers. De huishoudschool Mater Christi was gesticht door de *NCB*, die in Brabant al veel langer een aantal scholen voor lager landbouwonderwijs had en daaraan sinds 1946 een fors aantal toevoegde. Het "landbouwhuishoudonderwijs" groeide eveneens: in 1960 had de *NCB* 31 van deze scholen, met 9500 leerlingen.
De huishoudschool "Mater Christi" vond zijn oorsprong in de - parttime - cursussen "Landbouwvoorlichting", die in Oss in 1927 startten, onder bestuur van de Noord-Brabantse Christelijke Boerenbond, en in 1932 door Rijk en gemeente werden gesubsidieerd. In 1946 ontstond hieruit een dagschool: de Landbouw Huishoudschool "Mater Christi". De school begon tweejarig, werd in 1968 - bij de start van de Mammoetwet van Cals - een LHNO-school (school voor Lager Huishoud- en Nijverheids Onderwijs) met drie leerjaren, en in 1974 - bij een algemene landelijke leerplichtverlenging – vierjarig.
In 1950 kwam een eigen gebouw gereed in de Burg. Ploegmakerslaan (het leerlingenaantal was op dat moment bijna 300). Na verscheidene uitbreidingen van dit gebouw en na stichting van een dependance aan de Monsterstraat (in het centrum van Oss) kwam in 1977 een volledig nieuw gebouw gereed in de Verdistraat (zie pagina 32).
In 1989 fuseerden de LHNO-school "Mater Christi" en het LEAO-school uit Berghem tot "Hoog Brabant" (zie onder).

b. Huishoudschool "mgr. Zwijsen"

Deze huishoudschool was in 1946 opgericht door de Zusters van Liefde van Tilburg, die zich in 1839 in Oss gevestigd hadden. Zij hebben - in de Arendsvlucht / Begijnenstraat - in de loop der jaren een klooster, bejaardentehuis, ziekenhuis, kleuterschool, lagere school, Mulo (Maria Immaculata) en huishoudschool gebouwd (en in 1947 aan de Vianenstraat een MMS).
De school zat aanvankelijk in de kleuterschool in de Torenstraat. Een geheel nieuw gebouw aan de Schelversakker kwam gereed in 1961.
In 1968, bij de start van de "Mammoetwet", werd de school een LHNO/MHNO (school voor Lager én Middelbaar Huishoud- en Nijverheids Onderwijs) met de naam: "mgr. Zwijsen". Het leerlingenaantal op de dagopleiding liep op tot 494 in 1969.

Per 1 augustus 1984 fuseerde de afdeling LHNO met de R.K. Scholengemeenschap L.T.O./L.A.O. (zie boven). In 1986/1987 werd het gebouw aan De Ruivert uitgebreid, zodat ook de afdeling LHNO daar in 1987 kon intrekken. In het gebouw aan de Schelversakker bleef het MHNO gehuisvest (zie pagina 24).

Fusie: scholengemeenschap "Hoog Brabant"

In 1989 fuseerden de LHNO-school "Mater Christi" en het LEAO-school uit Berghem tot "Hoog Brabant" – na een samenwerking die al in 1983 op bescheiden schaal begon - en breidden daarbij het gebouw aan de Verdistraat uit. In 1990 konden alle leerlingen van de fusieschool daar terecht. De school had intussen bijna 600 leerlingen, en 5 afdelingen:

Verzorging, Uiterlijke Verzorging, Mode-kleding, Verkoop en Kantoor.

De LTS "St. Willibrordus" zocht aansluiting door de lessentabellen te harmoniseren.

Verdere fusiepogingen

- In 1986 vonden er fusiebesprekingen plaats tussen een Mavo en LTS "St. Willibrordus". De Mavo heette toen Immac Mavo, een verkorte naam van de Mavo Maria Immaculata aan de Arendsvlucht. Deze besprekingen mislukten na een jaar; de sterk geslonken Immac Mavo fuseerde enkele jaren later, in 1989, met de Vincent van Gogh Havo tot het Mondriaancollege.
- In 1988 werd onderzocht of sg. De Ruivert en de LTS St. Willibrordus konden samengaan. Door grote tegenstand van het personeel van St. Willibrordus kwam de fusie niet tot stand.
- In 1990 werden fusiebesprekingen gevoerd tussen sg. De Ruivert en de St. Antonius Mavo te Heesch. Zij leidden eind 1990 niet tot resultaat. Enkele maanden later (februari 1991) maakten Hoog Brabant, de St. Antonius Mavo te Heesch en het Maaslandcollege bekend, een onderwijskundige samenwerking aan te gaan; ook op dit initiatief rustte geen zegen.

St.Willibrordus nog alleen verder

Na 1988 kreeg de school o.l.v. directeur Henk Peters een nieuw elan. Intensieve leerlingbegeleiding, remedial teaching, uitgebreide bijscholingsprogramma's voor de leraren, opknappen van het gebouw. En: grote stijging van de aanmeldingen.

1994. De laatste fusie van het Lager beroepsonderwijs: het Trias College

In 1993 werd het bestuur van St.Willibrordus en De Ruivert (de Katholieke Stichting voor Voortgezet Onderwijs voor Oss en omstreken) overgenomen door een groter schoolbestuur: dat van de NCB dat op dat moment in Oss alleen de sg. "Hoog Brabant" had. Een jaar later werden de drie scholen samengevoegd tot één sterke school, onder de naam "Trias College"; de NCB bleef het schoolbestuur. Bij de start van het Trias College in 1994 had de school 1649 leerlingen en drie gebouwen, namelijk: "De Ruivert", de locatie "Spoorlaan" met de afdeling techniek, en de locatie "Verdistraat" met de richting dienstverlening.
Na enige tijd werd besloten om een vleugel bij "De Ruivert" aan te bouwen en het gebouw aan de Spoorlaan te verkopen voor sloop. De uitbreiding van "De Ruivert" kwam gereed in 1997. En zo werd het Trias College een school met twee gebouwen: één aan de Verdistraat en één aan De Ruivert. De directie van het Trias College bestond van 1994-1997 uit: H. van Hamond, M. Smits en H. Peters, en van 1997-2000 uit: de heren H. Peters en M. Smits. Als locatiedirectie werd de Hr. T. (Tom) Brocks benoemd tot locatiedirecteur "De Ruivert" en de Hr. F.J. (Frans-Joseph) Claessens benoemd tot locatiedirecteur van vestiging "Verdistraat".

Nog tweemaal een nieuw bestuur

Het schoolbestuur van de *NCB* was in de jaren '90 bezig, alle scholen over te dragen aan andere besturen. Voor Oss was het zover in 1997. In 1997 vond een besturenfusie plaats van drie scholen: Den Bongerd, De Singel en het Trias College, en werd een nieuwe stichting opgericht, met de naam "R.K. Stichting voor VO/VSO te Oss".
In 2000 werd het bestuur van het Trias College voor VBO te Oss overgedragen aan de Stichting Carmelcollege om per 1 augustus 2000 de fusie mogelijk te maken van de vier Carmelscholen in Oss-Heesch-Ravenstein en het Trias College; bovendien werd op deze wijze VMBO in Oss mogelijk. De scholengemeenschap kreeg de naam Hooghuis Lyceum. Ook Den Bongerd en De Singel werden - voorlopig als zelfstandige scholen - overgedragen aan de Stichting Carmelcollege. In 2002 volgde een fusie van Den Bongerd met het Hooghuis Lyceum, en in 2003 de fusie van De Singel en het Hooghuis Lyceum.

Hier moet verwezen worden naar twee boekjes:

- R. de Vries – van Erp: **90 jaar technisch onderwijs in Oss en omgeving.**
  Verschenen in 1997 toen de gebouwen aan de Spoorlaan werden verlaten.
- Margreet van der Burg en Ton Duffhues: Laat ze maar leren, een eeuw onderwijs van de Noordbrabantse Christelijke Boerenbond.
  Verschenen in 1998 b.g.v. de opheffing van het Schoolbestuur van de *NCB*.

De LEAO-school te Berghem - in 1989 opgenomen in sg. Hoog Brabant te Oss

Voorgeschiedenis: de lagere school voor meisjes te Berghem

10 november 1884 werd in Berghem een Bijzondere Lagere Meisjesschool geopend. Zij was gesticht door samenwerking van het R.K. Kerkbestuur te Berghem en het Hoofdbestuur der zusterscongregatie te Schijndel. Tot 1917 waren alle onderwijzeressen vrouwelijke religieuzen.

VGLO (voortgezet gewoon lager onderwijs)

De lagere school kende enkele voorzieningen voor oudere leerlingen. Leerlingen konden na de zes klassen van de Lagere School nog een 7e, 8e en eventueel 9e klas volgen. Verder wordt in 1947(?) in de krant gesproken over ingebruikname van de "Huishoudschool". Het blijkt te gaan om een nieuw lokaal voor koken en naaien voor leerlingen van de 8e klas, verbonden aan de lagere school. De leerlingen die de lessen in koken en huishoudkunde gevolgd hadden deden daarin een examen bij een externe instantie.

Per 1 januari 1959 werden de bestaande VGLO-klassen - zo heetten de 7e, 8e en 9e klassen inmiddels - aan de lagere meisjesschool omgezet in een afzonderlijke school voor VGLO, de St.Agnesschool. Deze kende een tweejarige onderbouw, waarin de meeste leerlingen nog leerplichtig waren, en een éénjarige bovenbouw. De school was bestemd voor leerlingen die "geen ULO-diploma konden halen", zoals men schreef. In 1962 zegt de directrice, zuster Josephina, nog dat op deze school de huishoudelijke vakken het grootste aantal uren in beslag blijven nemen.

De LEAO, kort na de oplevering in 1961
(collectie nbic locatie Oss, voormalig Streekarchief)

De bovenbouw (met een kleiner aantal leerlingen) was een parttime-opleiding. Volgens de wet was het 3e leerjaar het laatste jaar. In het 3e leerjaar kon men kiezen uit een cursus Algemene vorming en een economisch-administratieve richting. Daarnaast was een tweejarige (3e en 4e klas) vooropleiding voor verpleegster / kinderverzorgster, en

een tweejarige vooropleiding voor kleuterleidster.
Nu de school zelfstandig was geworden, maakte zij zich bekend als een streekschool. In de praktijk kwamen de leerlingen - vooral in het begin - veelal uit Oss en Berghem. In september 1961 was een nieuw, eigen gebouw gereed gekomen.

De school wordt een "gemengde" VGLO-school

In 1966 werd de VGLO-school te Heesch opgeheven. Zij stond onder leiding van broeders religieuzen, die ook de lagere jongensschool en de MULO leidden; dezen trokken zich in dat jaar terug. Vanaf dat moment werd de LEAO te Berghem de enige VGLO-school voor jongens en meisjes "voor de gehele streek". Zuster Josephina - sinds 1937 hoofd van de Lagere school en sinds de oprichting hoofd van de VGLO-school - bleef schoolhoofd.

De school wordt LEAO

In 1968, bij de start van de Mammoetwet, werd de school LEAO. Het gevolg was, dat de school moeilijker werd; zo werd nu een tweede moderne taal verplicht. De school bleef driejarig, met de mogelijkheid van een 4e klas die voorbereidde op de MEAO. Zuster Josephina werd nu directrice.
In 1970 trad zuster Josephina terug als directrice en werd opgevolgd door dhr. H.C. van Opstal, die al aan de school verbonden was.

Fusie

In 1989 werd de school meegenomen met de fusiegolf in het Voortgezet onderwijs. De school fuseerde met de LHNO-school "Mater Christi" in Oss tot "Hoog Brabant" - na een samenwerking die al in 1983 op bescheiden schaal begonnen was. Daartoe werd het gebouw van Mater Christi aan de Verdistraat uitgebreid.
In het schooljaar 1989-1990 bleven de 3e en 4e klassen nog in Berghem. In 1990 was de uitbreiding van het gebouw aan de Verdistraat klaar, en konden alle leerlingen van de fusieschool in dat gebouw terecht. Zo kwam er een einde aan voortgezet onderwijs in Berghem.

Van LHNO "Mater Christi" en LEAO Berghem naar SG "Hoog Brabant" (1989) - naar Trias College (1994).

Sinds 2000 opgenomen in het Hooghuis Lyceum

De huishoudschool "Mater Christi"

De huishoudschool "Mater Christi" vond zijn oorsprong in de - parttime - cursussen "Landbouwvoorlichting", die in Oss in 1932 startten, onder bestuur van de Noord-brabantse Christelijke Boerenbond. In *1946* ontstond hieruit een dag-school: de huishoudschool "Mater Christi". Het was een tweejarige "Landbouw Huishoudschool". Die *tweejarige opleiding* noemde men destijds de primaire opleiding. Later werden er aan toegevoegd: een costuum klas en een assisten-ten klas (de kopklassen van de vijftiger jaren). Tijdens de zestiger jaren kwamen daar-bij nog de avondcursussen van de Mater Amabilis. In 1950 kwam een eigen gebouw gereed in de Kromstraat / Burg. Ploeg-makerslaan. Na verscheidene uitbreidingen van dit gebouw en na stichting van een dependance aan de Monsterstraat (in het centrum van Oss) kwam in 1977 een volledig nieuw gebouw gereed in de Verdistraat.

De nieuwe huishoudschool aan de Kromstraat, 1950.
(collectie nbic locatie Oss)

In *1968* werd het onderwijsbestel in Nederland op zijn kop gezet: de mammoetwet van Cals. De naam huishoudschool werd vervangen door LHNO. *Het onderwijs werd 3-jarig,* met meer algemeen vormend onderwijs.

In *1974* werd de leerplicht verlengd. *Het onderwijs werd 4-jarig* en er kwam een gepro-fileerd examensysteem. Dat wil zeggen dat de leerlingen op A-, B- of C-niveau per vak opgeleid moesten worden en dientengevolge op niveau examen moesten afleggen. Ook werden nieuwe vakken geïntroduceerd: maatschappijleer en verkooppraktijk.

1980. De economische hoogconjunctuur was voorbij. De bedrijfsscholen hielden op te bestaan. Het lager beroepsonderwijs kreeg de zwarte piet toegespeeld. Zij konden niet voldoende gekwalificeerde beroepsbeoefenaren afleveren. Wie kent de uitspraak niet:

"Ze kunnen nog geen hamer vasthouden". Deze ontwikkeling geeft aan hoezeer het LBO gekoppeld is aan onze economie. Hoe dan ook de roep om gekwalificeerde beroepsbeoefenaren, om mensen die hun vak kennen, werd weer nadrukkelijker gehoord. Dit betekende voor ons onderwijs het opstarten van harde afdelingen. Afdelingen die zich richten op de werkwijze in bedrijven en instellingen. Ook het Ministerie onderkende deze problematiek en kwam met een wetsontwerp dat heette: Een LBO met afdelingen: het Voorbereidend Beroepsonderwijs. De afdelingen verzorging, uiterlijke verzorging, verkoop en ook mode-kleding werden, zowel qua outillage als onderwijsinhoudelijk, aangepast aan de vraag van onze maatschappij.
In *1984* werd directrice mevrouw M. Janssen opgevolgd door dhr. M. Smits.

1989: Na een jaar fusiebesprekingen ging de school samen met de LEAO-school uit Berghem (na een samenwerking die al in 1983 op bescheiden schaal begon). De fusieschool kreeg de naam “Scholengemeenschap Hoog-Brabant”. Bouwplannen resulteerden per 1 november 1990 in een nieuw gebouw aan de Verdistraat. De school had intussen bijna 600 leerlingen en 5 afdelingen. Dhr. M. Smits werd directeur van de fusieschool.
In de jaren ’90 leidde landelijk onderwijsbeleid tot vorming van scholengemeenschappen. Als gevolg hiervan hief de NCB geleidelijk aan zijn onderwijsactiviteiten op. In 1997 kreeg het Trias College een eigen bestuur, waarin ook Den Bongerd en De Singel opgenomen werden.
In 2000 droeg dit bestuur het Trias College over aan de Stichting Carmelcollege en fuseerde met vier Carmelscholen in Oss en omgeving tot het Hooghuis Lyceum; ook Den Bongerd en De Singel werden - voorlopig als zelfstandige scholen - overgedragen aan de Stichting Carmelcollege. In 2002 volgde een fusie van Den Bongerd met het Hooghuis Lyceum, en in 2003 de fusie van De Singel en het Hooghuis Lyceum.

De Huishoudschool, ca. 1955
(collectie nbic locatie Oss, voormalig Streekarchief)

Zie voor de LEAO pagina 30-31.

De LHNO-school “mgr. Zwijsen” - in 1984 opgenomen in sg. “De Ruivert” te Oss

Voorgeschiedenis

De Zusters van Liefde van Tilburg stonden aan de wieg van deze huishoudschool. Deze kloosterorde was in 1832 door de Tilburgse pastoor Joannes Zwijsen gesticht (die later, in 1844, ook de kloosterorde van de “Fraters van Tilburg” stichtte - zie: locatie Centrum, pag.17). Het doel van beide congregaties was om zich in Tilburg in te zetten op het gebied van onderwijs en gezondheidszorg ten behoeve van de armen en achtergestelden. Het werkterrein van de ordes breidde zich snel uit. Naast het geven van onderwijs zetten de zusters zich ook in voor de zorg voor weeskinderen, bejaarden en gehandicapten en voor de verpleging van zieken in Nederland en elders. Toen - inmiddels Monseigneur - Zwijsen overleed op 16 oktober 1877 telde de Congregatie ongeveer 1500 leden en had zich uitgebreid tot over de grenzen van Nederland, in Belgie (1840), Engeland en Wales (1861) en de Verenigde Staten van Amerika (1874).
Opm.: Mgr. Zwijsen werd later de eerste aartsbisschop van Utrecht na het herstel van de kerkelijke hiërarchie in 1853.

De zusters van Liefde in Oss

In 1839 kwamen de eerste twee zusters naar Oss, op initiatief van de pastoor. Zij begonnen in de Peperstraat met lager onderwijs voor meisjes, onder de hoede van het Kerkbestuur in Oss. Na enkele jaren, in 1841, konden zij zich vestigen in huize “de Arendsvlucht”. Daar begonnen zij in 1842 met de verzorging van oudere vrouwen, en in 1851 tevens een “pensionaat voor Jonge Jufvrouwen” (meisjes tussen 7 en 14 jaar; het bleef – met onderbrekingen – bestaan tot 1934). Uitbreiding van activiteiten leidden tot een steeds groter aantal zusters. In 1865 startten zij op beperkte schaal met ziekenzorg. Er werd bijgebouwd, t.b.v. het pensionaat; maar ook werd in 1877 een nieuw “Sint Leonardusgesticht” voor ouderenzorg gebouwd, waarin ook de ziekenverpleging werd ondergebracht. Naast het gesticht werd in 1902 een forse meisjesschool “Sint Raphaël” gebouwd. Het complex van activiteiten werd nog uitgebreid met een weeshuis, en een pension voor bemiddelde dames. In 1913 werd in een uitbreiding van het klooster een echt ziekenhuis geopend: “R.K. Ziekenhuis St. Anna” (grotendeels betaald door een grote schenking van één der kostjuffrouwen). Zieken- en ouderenzorg werden lange tijd door het kerkbestuur betaald. Het ziekenhuis werd in 1961 vervangen door een nieuw ziekenhuis, niet toevallig gebouwd aan de mgr. Zwijsenlaan.

Het onderwijs van de zusters in Oss

De lagere meisjesschool (en kleuterschool) van de zusters kreeg op den duur andere onderwijs-voorzieningen naast zich:

- De Mulo Maria Immaculata, in 1923 gestart, los van de Lagere school voor meisjes, maar wel aanvankelijk in een lokaal van die lagere school.
- De R.K. Huishoudschool "Mgr. Zwijsen", opgericht in 1946.
- De MMS "Regina Mundi" - In 1947 gesticht aan de Vianenstraat; in 1952 overgedragen aan de Vereniging OMO in Tilburg, en sinds 1967 Maaslandcollege geheten.

De R.K. Huishoudschool "mgr. Zwijsen"

De school zat aanvankelijk in de kleuterschool in de Torenstraat, o.l.v. zuster Leopolda. Al eerder bestond daar een soort naaischool, naast de kleuterschool.
Een geheel nieuw gebouw aan de Schelversakker kwam - na twee jaar bouwen en inrichten - gereed in 1961. De school telde toen 219 leerlingen, en daarnaast op de avondschool en avondcursussen nog 194 leerlingen. De leerlingen kwamen uit Oss en uit allerlei dorpen in de omgeving, begin jaren '60 vooral uit Geffen, Lith, Nistelrode en Ravenstein; eind jaren '60 ook uit Berghem, waar de VGLO-school een LEAO geworden was. In 1968, bij de start van de "Mammoetwet", werd de school een LHNO/MHNO-school (school voor Lager én Middelbaar Huishoud- en Nijverheids Onderwijs) met de naam: "mgr. Zwijsen". Het leerlingenaantal op de dagopleiding liep op tot 494 in 1969. Directrice/directeur: zr. Leopolda werd per 1-9-1962 opgevolgd door zr. Matthia Bours. Reeds na drie jaar (per 1-8-1965) stopte zij als directrice wegens overplaatsing naar Tilburg, en werd niet meer opgevolgd door een religieuze maar door mej. Th. Verbeek. In 1979 werd zij opgevolgd door dhr. Hans Zwiers.

Fusie

Per 1 augustus 1984 fuseerde de LHNO-afdeling van "Mgr. Zwijsen" met de sg. "De Ruivert". In 1987 betrok de fusieschool het – voor dit doel uitgebreide - gebouw aan "De Ruivert". In het gebouw aan de Schelversakker bleef de MHNO-afdeling gehuisvest.

Het Voortgezet Speciaal Onderwijs in Oss - nu opgenomen in het Hooghuis Lyceum

1. Het Voortgezet Speciaal Onderwijs komt langzaam tevoorschijn uit het Speciaal Onderwijs

De start van het Speciaal Onderwijs in Oss

Na jarenlange voorbereidingen is het speciaal onderwijs in Oss in 1939 (1-5-1939) gestart op initiatief van de Fraters van Tilburg (zie de historie van de locatie "Centrum", pag.17). De school voor Moeilijk Lerende Kinderen, *St. Gabriëlschool* genaamd, startte met speciaal onderwijs voor jongens (gegeven door fraters) en meisjes (gegeven door zusters), en kende een vliegende start: op 30 juni 1939 werd de school al bevolkt door 134 leerlingen - 112 "debielen" en 22 "imbecielen". Het had één gebouw met twee ingangen.

In 1958 werd het bestuur overgenomen door de Zusters van Liefde, en werd de Gabriëlschool in twee scholen gesplitst. De Gabriëlschool werd meisjesschool, en voor jongens werd een aparte school gesticht: *de Paulusschool*, waarvan het gebouw eind 1957 gereed kwam. In 1976 werden beide scholen gemengd.

Kinderen met Leer- en opvoedingsmoeilijkheden

Eind 1962 startte een school voor LOM, die "*Augustinusschoo*l voor individueel onderwijs" genoemd werd. Na enige jaren ontstond een vorm van Voortgezet Speciaal onderwijs met de LOM-kinderen als doelgroep. De school groeide en kreeg dependances.

Tegen 1975 klonk de roep om een 2e school te stichten en tegelijk de wens om te komen tot een school voor VBO-LOM. De 2e school, *De Terp*, kwam er in mei 1975, in noodbouw. Deze hanteerde een ander toelatingsbeleid: De Augustinusschool richtte zich op LOM-leerlingen die "normaal tot boven normaal begaafd" waren, De Terp nam leerlingen aan die niet aan dit criterium voldeden en daarom tot dan toe naar een school in Den Bosch gingen.

De groei ging in hoog tempo door, tot verontrusting van bestuurders (waaronder de wethouder van onderwijs). Niettemin kwam er al begin 1979 een derde LOM-school, na enige tijd *De Schakel* genaamd. De meeste leerlingen stroomden door naar het VSO-LOM en naar het VBO.

Voor kleuters vormde De Terp per 1-1-1978 een aparte school voor IOBK, *"Het Terpje"*. De leerlingen vervolgden het onderwijs aan het LOM en MLK.

In 1998 fuseerden alle vier de scholen (zie blz 36) plus de St. Gabriëlschool en Paulusschool tot de school voor Speciaal Basisonderwijs *"Het Baken"*. Op de locatie van de voormalige De Terp werden geleidelijk aan alle locaties geconcentreerd. De opzet was, het aantal leerlingen dat in het Speciaal Onderwijs zit terug te dringen ("Weer Samen Naar School"). Per 1 januari 1999 is het bestuur van de school overgedragen aan het bestuur van het Samenwerkingsverband Primair Onderwijs Maasland (SPOM).

2. Het ontstaan van Praktijkschool "de Singel"

Voortgezet Buitengewoon Onderwijs

Al bij de start van de school voor Buitengewoon Onderwijs werd een onderwijsprogramma aangeboden voor 14- en 15-jarigen: "arbeidsklassen" voor jongens, "huishoudklassen" voor meisjes. In 1973 was er niet voldoende ruimte meer in de Paulusschool door groei van de VBO-afdeling. Bovendien kon in het reguliere Voortgezet Onderwijs ook een groep leerlingen zich niet handhaven.
In 1973 verzocht het bestuur van de Vereniging van Fraters de gemeenteraad van Oss om een eigen gebouw voor een afzonderlijke VBO-afdeling, verbonden aan de Paulusschool. Per slot van rekening had het onderwijs aan deze oudere leerlingen een eigen vorm en organisatie. Het verzoek vond snel gehoor. De VBO-afdeling verhuisde in mei 1974 naar eigen gebouw. Ook een aantal leerlingen van de LTS stroomde in. De school groeide en bloeide, en werd per 1 september 1978 zelfstandig onder de naam *"De Singel"*, in een gebouw aan de Kap. Nausstraat. De Gabriëlschool had een eigen VSO-afdeling. Deze werd pas in augustus 1994 overgedragen aan "De Singel". De Singel werd dan een gemengde school met een breed vakkenpakket. Het gebouw werd voor deze uitbreiding aangepast.

Praktijkschool "De Singel"

In 1999 kwam een besturenfusie tot stand met "Den Bongerd" en het Trias College (VBO). De Singel werd nu een school voor Arbeidsvoorbereiding, ook wel Praktijkonderwijs genoemd. Deze vorm van onderwijs is bestemd voor die leerlingen, die gezien hun capaciteiten niet of nog niet in staat zijn onderwijs in het Voorbereidend Middelbaar Beroepsonderwijs met een diploma af te sluiten. Zij krijgen een speciale manier van begeleiden in individuele leertrajecten. Voor een beperkt aantal leerlingen heeft de school een schakelfunctie naar het VMBO; voor de meesten is het eindonderwijs. In 2004 volgde de Hr. A. (Hans) Terpstra de Hr. A. (Jos) Vlaminckx op als locatiedirecteur.

3. Het ontstaan van "Den Bongerd"

Leerlingen met leer- en gedragstoornissen die het LOM-onderwijs volgen zijn vaak gebaat met een voortzetting van dergelijk onderwijs na de lagere schoolleeftijd. Omdat dat in Oss niet bestond, moest men dan naar Nijmegen reizen. Overleg leidde tot twee afdelingen voor Voortgezet Buitengewoon Onderwijs (VBO-LOM): één in Den Bosch en één in Oss.
Het begon per 1 augustus 1977 met een klein aantal leerlingen, als afdeling van de Augustinusschool. Reeds in 1978 werd de school zelfstandig onder de naam *"Den Bongerd"*. De school groeide als kool. De huisvesting was vele jaren een probleem, tot de school in 1993 zijn intrek kon nemen in het voormalige gebouw van Mavo "De Pelgrim", na een grote verbouwing.

Examens en diploma's

Feitelijk viel het Voortgezet Buitengewoon Onderwijs onder de Wet op het Lager Onderwijs. Het afleggen van examens op school was dus niet mogelijk. Leerlingen moesten dus Staatsexamen doen; hoewel dat op school kon geschieden was het uiterst onwennig voor de leerlingen: vreemden namen examens af.
Vanaf 1980 werden de eerste leerlingen geholpen, examen te doen met eigen docenten; de extraneusregeling die in de Wet op het Voortgezet Onderwijs is opgenomen maakte het mogelijk om met een de LEAO in Berghem een samenwerking aan te gaan. In 1987 werd een soortgelijke regeling getroffen met de Mavo "St. Jan".

Nieuwe ontwikkelingen vanaf 1985

De onstuimige groei, in heel Nederland, noopte tot nadenken. Allerlei maatregelen werden bedacht om het aantal leerlingen aan deze scholen terug te dringen.
In 1985 startte ambulante begeleiding, voor leerlingen die wel in het beroepsgericht onderwijs verder kunnen maar van een leerkracht van Den Bongerd nog een jaar begeleiding krijgen. Dat leidde ook tot meer contacten tussen Den Bongerd en de begeleiders op de scholen voor Voorbereidend Beroepsonderwijs (afgekort: VBO!) waar de ambulante begeleiding plaats vond. In die jaren werd de wettelijke naam voor scholen als Den Bongerd: Voortgezet Speciaal Onderwijs.
Deze ambulante begeleiding was voor een aantal leerlingen een prima ontwikkeling, maar het aantal aanmeldingen op Den Bongerd nam alleen maar toe. Daarom riep het ministerie van Onderwijs in 1989 op om *regionale samenwerkingsverbanden VO/VSO* te

vormen. Daarin worden leerlingen en docenten in het VO vanuit het VSO-LOM begeleid om uitstroom te voorkomen. Naast de ambulante begeleiding kwamen nieuwe initiatieven: symbiose-onderwijs: leerlingen van Den Bongerd volgen één middag in de week lessen op het Trias College, en stappen eventueel - begeleid - over. Verder organiseerde Den Bongerd stages in het bedrijfsleven. Op Den Bongerd zelf stroomden steeds meer leerlingen in met ernstige leer- en opvoedingsmoeilijkheden; daarom introduceerde de school remediale hulp, trainingen in assertiviteit en faalangstreductie.

4. Fusies

In 1997 vond een besturenfusie plaats van drie scholen: Den Bongerd en De Singel, en het Trias College (de school voor Voorbereidend Beroepsonderwijs). De Stichting kreeg de naam R. K. Stichting voor VO/VSO te Oss.
In 2000 werd het bestuur van het Trias College voor VBO te Oss overgedragen aan de Stichting Carmelcollege om per 1 augustus 2000 de fusie mogelijk te maken van de vier Carmelscholen in Oss-Heesch-Ravenstein en het Trias College, later gevolgd door Den Bongerd en De Singel; bovendien werd op deze wijze VMBO in Oss mogelijk. De scholengemeenschap kreeg de naam Hooghuis Lyceum. De overige twee scholen van het Osse bestuur - Den Bongerd en De Singel - werden eveneens overgedragen aan de Stichting Carmelcollege, maar bleven binnen dat bestuur nog zelfstandige scholen.
In 2002 volgde een fusie van Den Bongerd met het Hooghuis Lyceum, en in 2003 de fusie van De Singel en het Hooghuis Lyceum. In 2002 volgde de Hr. C. (Cor) de Groot als locatiedirecteur de Hr. H. (Henk) Toebast op.

Meer over de geschiedenis van het Buitengewoon Onderwijs in Oss:

- **“Buitengewoon Speciaal**, korte geschiedbeschrijving van het Buitengewoon Onderwijs in Oss, vanaf 1985 Speciaal en Voortgezet Speciaal Onderwijs” - Oss 1999.

Uitgegeven door een werkgroep van de Stg. tot Bevordering van het Speciaal en Voortgezet Speciaal Onderwijs te Oss.

De locatie Heesch van het Hooghuis Lyceum

vroeger (van 1958 tot 1994) St. Antonius-Ulo/Mavo en van 1994 tot 2000: Carmel College Heesch.

Een initiatief van schoolbestuur en gemeentebestuur

Tot ver in de jaren '50 moesten leerlingen die na de Lagere School verder wilden leren naar een grote plaats: voor Heesch waren dat vooral Oss, daarnaast ook wel Den Bosch. In dezelfde tijd werd de leerplicht verlengd; bovendien werd het steeds normaler dat kinderen een voortgezette opleiding volgden. En: de naoorlogse geboortegolf zou het voortgezet onderwijs bereiken!

Voor Heesche kinderen die na de Lagere School verder wilden leren bestonden er in de gemeente wel enkele voorzieningen. Er was een driejarige VGLO-school voor meisjes en een tweejarige VGLO-school voor jongens, verzorgd door resp. de zusters Franciscanessen van Veghel (evenals de L.O.-school voor meisjes) en de Broeders van de Christelijke Scholen (evenals de L.O.-school voor jongens). Daarnaast was er sinds 1957 een Lagere Landbouwschool. Meer niet.

In Heesch zelf werden initiatieven genomen tot oprichting van een school voor Uitgebreid Lager Onderwijs (U.L.O.): door het Kerkbestuur van de parochie "St. Petrus Banden" (tevens schoolbestuur) en het gemeentebestuur. De al genoemde Broeders bestuurden reeds lang de Heesche jongensschool voor Lager Onderwijs. Zij wilden hun medewerking geven om ook een jongens-ULO op te richten. Na jaren ijveren besloot de gemeenteraad van Heesch, "medewerking te verlenen" aan de stichting van een ULO door het Kerkbestuur. Zo begon op 1 september 1958 de "St. Antonius-ULO voor jongens" met 44 leerlingen, met broeder Franciscus Smits aan het hoofd, in enkele lokalen van de Lagere School voor jongens (St. Petrusschool). De Petrusschool week gedeeltelijk uit naar een noodschool aan de Hoogstraat (nu John F. Kennedystraat): "de Polynormschool" geheten.

De nieuwe school voorziet in een behoefte

De school groeide voorspoedig. Jongens uit Heesch, Schaijk, Nistelrode, Vinkel, Geffen en Nuland fietsten ernaar toe. In 1959 kreeg de school de beschikking over de noodschool aan de Hoogstraat, doordat de Lagere School een nieuw gebouw had gekregen en de noodschool niet meer nodig had. In 1959 telde de school al 86 leerlingen, in 1960 119.

De voorspoedige groei rechtvaardigde de bouw van een volledig nieuw gebouw. Het kwam in 1962 gereed aan de Schoonstraat, op het terrein waar de school nu nog staat. De school lag toen nog tussen de weilanden, met alle ruimte erom heen.

De Broeders dragen hun taak over

Twee belangrijke veranderingen in 1966: voor het eerst werden meisjes toegelaten ("de school werd gemengd", heette dat toen), en de Broeders vertrokken. Broeder Willibrordus Gehling, die in 1963 Broeder Franciscus was opgevolgd als directeur, droeg zijn taak over aan Johan van de Steeg, afkomstig van de Mulo in Gennep. Hij bleef de school leiden tot augustus 1989, waarna de Hr. F. (Francis) Elkerbout tot directeur benoemd werd. De toelating van meisjes was een succes. Al in 1970 bevolkten meer meisjes dan jongens de school: 165 meisjes en 154 jongens.

Mammoetwet

Intussen was in de 1968 de Mammoetwet ingevoerd. Het hoofd van de U.L.O. werd directeur van de Mavo. Onderwijskundig raakten vele zaken in versnelling. De leerlingen mochten hun eigen vakkenpakket gaan kiezen; van confectiepak naar maatpak.

Groei en krimp van de school

Het gebouw was al snel te klein. Bij de ingebruikname in 1962 telde de school 142 leerlingen. In 1968 - het jaar van invoering van de Mammoetwet - waren het er al 254; in 1975 468, in 1980 547. Bij het 25-jarig jubileum van de school in 1983 telde de school 581 leerlingen, een indrukwekkend aantal.
Het gebouw moest meegroeien. Er kwam uitbreiding - meestal noodbouw - in 1968, 1971, 1973, 1975, 1979, 1982. In het laatste decennium van de 20e eeuw zijn alle noodgebouwen geamoveerd en vervangen door nieuwbouw.
Vanaf eind jaren '80 daalde het aantal leerlingen sterk, tot ca. 275 medio 90-er jaren. De oorzaak was tweeledig: de - landelijke - daling van het aantal leerlingen op de basisscholen, en de trek naar scholengemeenschappen. Intussen is de school sterk teruggekomen, zoals uit de laatste alinea van dit stuk blijkt.

Het schoolbestuur

Het schoolbestuur, aanvankelijk R.K. Schoolbestuur "H. Petrus Banden" (Kerkbestuur en tevens schoolbestuur), werd in maart 1971 overgedragen aan de Katholieke Stichting voor Onderwijs Heesch.

De St. Antonius Mavo kijkt naar samenwerking met andere scholen

In de jaren '70 ontstond landelijk een streven naar scholengemeenschappen. Ook de St. Antonius Mavo oriënteerde zich. Toen het Centraal Bureau voor het katholiek onderwijs in Den Haag een positief advies gaf, deed het bestuur in januari 1978 voor het eerst een aanvraag voor het oprichten van een Havo te Heesch.

In de jaren daarna speelde de Osse Vincent van Gogh Havo een belangrijke rol. Deze school kreeg te maken met een sterk dalend aantal aanmeldingen, doordat het aantal schoolverlaters - zoals in heel Nederland - fors daalde. Een overplaatsing naar Heesch zou een oplossing kunnen zijn; in dat geval zou de school namelijk ook leerlingen kunnen trekken die ten zuiden van Heesch wonen. Bovendien zou aldaar een Atheneumafdeling kunnen worden toegevoegd.

Tenslotte is de overplaatsing afgeblazen; de andere VWO-HAVO-scholen zagen teveel problemen voor hun eigen school.

In 1990 kwam de school tot fusiebesprekingen met sg. De Ruivert in Oss (nu locatie Zuid). Na aanbieding van het eindrapport in november 1990 kwamen de besturen van de scholen niet tot overeenstemming en werd het overleg afgebroken.

Direct daarna, januari 1991 kwam de school met een nieuw initiatief: een afstemming van het onderwijsprogramma en leerlingenbegeleiding met twee andere scholen in Oss: het Maaslandcollege - sinds 1990 een school voor Atheneum-Havo-Mavo - en met Hoog-Brabant, school voor Voorbereidend Beroepsonderwijs (nu locatie West). Beide initiatieven hebben niet geleid tot de gewenste brede scholengemeenschap. Visie, moed en daadkracht van het bestuur van de Stichting Carmelcollege bracht die uiteindelijk wel in de regio Oss en omstreken.

Naar de Stichting Carmelcollege als opstap naar de brede scholengemeenschap "Hooghuis Lyceum"

Eind 1993 zocht de school het in een andere richting. In dat jaar waren in Oss e.o. na de fusiegolf van 1989-1991 nog drie Mavo-scholen: De Mavo St. Jan, de St. Antonius Mavo te Heesch en de Mavo te Ravenstein. De drie besturen besloten, het bestuur van deze scholen per 1 januari 1994 over te dragen aan de Stichting Carmelcollege. Per 1 januari 1994 werd bovendien een samenwerkingsverband van deze drie scholen en het Titus Brandsmalyceum (Lyceum-Havo-Mavo) aangegaan, onder de naam "Gemeenschap van scholen Carmelcollege Oss-Heesch-Ravenstein". De vier scholen bleven binnen dit samenwerkingsverband zelfstandige scholen. De naam "St. Antonius Mavo" verdween in 1994. Bij de besturenfusie werd de nieuwe naam: het Carmel College Heesch (CCH).

De eeuwwisseling markeerde een nieuwe fase in het bestaan van het Carmel College Heesch. In 2000 werd het bestuur van het Trias College voor VBO te Oss overgedragen aan de Stichting Carmelcollege om per 1 augustus 2000 de fusie mogelijk te maken van de vier Carmelscholen in Oss-Heesch-Ravenstein en het Trias College, later gevolgd door Den Bongerd en De Singel; bovendien werd op deze wijze VMBO in Oss mogelijk. De scholengemeenschap kreeg de naam Hooghuis Lyceum.
De naam Carmel College Heesch verdween, maar de school van Heesch bleef bestaan als locatie van het Hooghuis Lyceum. In november 2004 heeft het voltallige team in Heesch het besluit genomen om de school te koersen in de richting van modern vraaggestuurd vmbo-onderwijs. Nieuw elan, verankerd in een verjongd en enthousiast team heeft uiteindelijk geleid naar de invoering van “Ons Nieuwe Leren” in augustus 2005. Via een gefaseerd invoeringsproces groeit de Heesche locatie als een van de twee buitengewesten van het Hooghuis Lyceum naar een school met een krachtige leeromgeving in een volledig vernieuwd schoolgebouw en opleidend voor een krachtige startkwalificatie ROC. De vernieuwde T+ opleiding zal meer dan ooit tevoren leerlingen voorbereiden op een maatschappij die nieuwe en alsmaar veranderende eisen stelt aan de vaardigheden, kennis en kunde van jonge mensen. Daarmee staat het Hooghuis Lyceum middenin de samenleving en de markt van ouders en leerlingen die blijven vragen om een kleinschalige moderne onderwijsomgeving waar het kind nog centraal staat. De verdubbeling van leerlingenaantallen (de school kan er maximaal 450 plaatsen) in tien jaar tijd en de komst van leerlingen buiten het eigen voedingsgebied sterkt ons in het vertrouwen dat we voorzien in een behoefte.
Het gebouw in 2004-2006 volledig vernieuwd en uitgebreid, om het veranderde onderwijsaanbod vorm te kunnen geven.

Veel historische gegevens over de St. Antonius Mavo zijn te vinden in het jubileumboekje:

1958 -1983. St. Antonius Mavo Heesch.

Op de binnenzijde van de omslag staat: "Daar waar de ULO verrees....
werd het verleden door het heden
met de toekomst verbonden."

Verlucht met een tekening van het boerderijtje dat er gestaan heeft.

De locatie Ravenstein van het Hooghuis Lyceum

vroeger (van 1959 tot 1994) R.K. Mulo/Mavo Pius XII en van 1994 tot 2000: Carmel College Ravenstein.

Een initiatief van de plaatselijke bevolking

Tot ver in de jaren '50 moesten leerlingen die na de Lagere School verder wilden leren naar een grote plaats: voor Ravenstein waren dat Oss, Den Bosch of Nijmegen. In dezelfde tijd werd de leerplicht verlengd; bovendien werd het steeds normaler dat kinderen een voortgezette opleiding volgden. En: de naoorlogse geboortegolf zou het voortgezet onderwijs bereiken! Voor Ravensteinse kinderen bestond er alleen een V.G.L.O.-school, onder leiding van de Zusters van J.M.J.

In Ravenstein zelf werden initiatieven genomen om de gemeente Ravenstein te laten besluiten tot oprichting van een school voor Uitgebreid Lager Onderwijs (U.L.O.). Dat was temeer belangrijk, omdat Ravenstein in die tijd een achterstand had op sociaal en economisch gebied. Ouders waren daarom toch al snel genoodzaakt de kinderen op jonge leeftijd in het arbeidsproces in te schakelen.

De initiatieven - van de toenmalige burgemeester mr. H. van Weegen, pastoor (later deken) Verstegen en drs. H.A.J. Theeuwes - leidden in januari-februari 1959 tot toestemming om een ULO op te richten. Als hoofd der school werd H.Oomens (Han) aangetrokken, die voordien in Druten had gewerkt; de tweede onderwijzer was Piet Kluitmans.

De start

De oprichting was een succes: Bij de start in 1959 werd de school al bezocht door 55 leerlingen, jongens én meisjes! Ze kwamen voornamelijk uit Ravenstein, Herpen, Overlangel, Keent, Demen, Deursen, Dennenburg, Dieden, Haren, Neerlangel en Neerloon.

Een eigen gebouw was er natuurlijk nog niet: De leerlingen ontvingen hun lessen in twee lokalen van de voormalige jongensschool aan de Kol. Wilsstraat in Ravenstein.

De inspectie steunde de school vanaf de start. De oude jongensschool kon de te voorziene groei van het leerlingenaantal nooit opvangen. Al bij de opening in 1959 werd door de inspectrice bekend gemaakt dat er een urgentie-verklaring voor de bouw van een 5 klassige school was afgegeven.

De groei zette inderdaad door: de school groeide in het tweede jaar van haar bestaan tot 116 leerlingen. De school had een goede naam gekregen; daardoor trok zij ook leerlingen van andere plaatsen: uit Oss, Megen, Macharen, Niftrik en Batenburg. De school kreeg de twee lokalen op de begane grond erbij, plus enkele nieuwe leerkrachten.

Een eigen - nieuw - gebouw

In 1961 kon het gebouw de leerlingenstroom echt niet meer aan. Twee klassen werden gehuisvest in het oude gemeentehuis. Behelpen voor één jaar was niet zo erg. Intussen was nl. een nieuwe school aanbesteed, met 8 lokalen, een aula en een directiekamer. Het gebouw kwam in 1962 gereed. De locatie was de Middingstraat, waar de school nog steeds staat.

Dat wil niet zeggen dat het gebouw "af" was. Zo brachten de leraren hun pauzes door op de kamer van de directeur. Heel knus, maar nu onvoorstelbaar.

Een dependance

In het jaar 1967 was de 8 klassige school te klein en werden 2 lokalen in het gebouw van de voormalige V.G.L.O. school (die intussen was opgeheven) aan de Kasteelseplaats betrokken. Eén jaar later - in het jaar van de overgang van U.L.O. naar MAVO - is zelfs de hele V.G.L.O. school in gebruik genomen. Volgens de inspectrice Mw. van Lokven een heel slechte zaak, omdat hiermede een permanente dislocatie ontstond, met alle gevolgen van dien: op en neer fietsen, gevaar voor leerlingen en leraren, tijdsverlies en minder contactmogelijkheden.

Mammoetwet

Met de invoering van de Mammoetwet in 1968 werd het hoofd van de U.L.O. directeur van de Mavo.

Onderwijskundig raakten vele zaken in versnelling. Het éénheidsmenu van vóór 1968 maakte definitief plaats voor dineren à la carte, leerlingen mochten hun eigen vakkenpakket gaan kiezen; van confectiepak naar maatpak.

Intussen werden vele pogingen ondernomen om uitbreiding aan de Middingstraat te bewerkstelligen. Dit lukte slechts ten dele: in 1974 kwam er uitbreiding in de vorm van een houten noodgebouw; het zomerhuisje (zoals het personeel de noodlokalen noemde) . Hierin werden 2 klassen gehuisvest. De adjunct-directeur en de schooldecaan kregen er een kamer. Eén lokaal werd lerarenkamer.

En het leerlingenaantal bleef maar groeien.

In 1975 kreeg de school - met medewerking van de gemeente die instemde met een snelle grondruil - een mooie eigen gymzaal.

1977: Wisseling van de wacht

Per 31 juli 1977 werd Han Oomens gepensioneerd. 18 Jaar is hij als directeur op de Pius XII werkzaam geweest. Van hem werd op grootse wijze afscheid genomen.
Het bestuur benoemde per 1 augustus 1977 als nieuwe directeur J.G.M. (Jacques) Ras.

Nieuwe ontwikkelingen

De nieuwe directeur kreeg het druk met bouwzaken. Het gebouw stond er al enige tijd en vereiste renovatie. Bovendien bleef het leerlingenaantal maar groeien.
Het begon in 1978 met de renovatie van het dak, en van de-op-gevaar-van-instorting-verkerende zuidgevel.
Nauwelijks was het stof van de bouw opgetrokken of er waren al plannen om een eind te maken aan het gependel van leraren en leerlingen tussen twee gebouwen.
Tussendoor werden de twee gebouwen grondig aangepakt. Om ze aan de eisen van brandveiligheid te laten voldoen werd het natuurkundelokaal van een complete nieuwe uitrusting voorzien.

Einde van de dependance

Na vele hindernissen genomen te hebben, waarbij zelfs de onderwijsspecialist voor het C.D.A. (later minister van onderwijs) Dhr. W. Deetman werd ingeschakeld, kwam het tot verkoop van de dépendance en tot nieuwbouw aan de Middingstraat. Op 21 december 1981 werden de bewoners van de Kasteelseplaats 6 op ludieke wijze bij de hoofdburcht ingelijfd. Het gebouw werd daarna afgebroken.
Hiermee was aan het bouwen nog geen einde gekomen. Voor zoveel bewoners was de aula te klein. In 1982 kon de school beschikken over een prachtige vergrote aula en bibliotheek. Onmiddellijk hierna onderging de speelplaats een metamorfose en werd het zomerhuisje grondig onderhanden genomen, zodat het ook daar sfeervoller is geworden.
Later, in 1988, werd nog 200 m2 bijgebouwd: twee nieuwe leslokalen en een vergader-ruimte. Daarmee konden de vakken informatiekunde en algemene techniek worden ingevoerd. In 1989 werden opnieuw twee leslokalen bijgebouwd én werd de aula fors uitgebreid.
In 2000 is het gebouw opnieuw fors uitgebreid, op de plaats van de houten noodbouw.

Jaren ’80: het leerlingenaantal in de toekomst

In de jaren ’80 daalde in Nederland het aantal schoolverlaters van de basisschool met 20%. De geboortegolf was voorbij. Dat kon voor de Pius XII Mavo ernstige gevolgen hebben. Directeur Ras zocht de oplossing in uitbreiding van het rayon waaruit leerlingen naar de school kwamen: Wijchen e.o.

In Wijchen bestond een scholengemeenschap die als volgschool van de Middenschool optrad, met een eigen diploma. Het MBO kende dit diploma niet. Later fuseerde de school met het Dukenburgcollege, en werd een deel van de leerlingen geplaatst in Nijmegen. Deze problemen brachten vele leerlingen naar Ravenstein.

Verder ontstond er een stroom vanuit Schaijk en Reek.

Zo groeide het aantal aanmeldingen, tot een top van 152 eind jaren ‘80, waarvan de helft uit Wijchen. Het totaal aantal leerlingen steeg tot 518 in 1991/1992.

Grote veranderingen in Oss

In de jaren ’80 was in Nederland het aantal leerlingen in het Voortgezet onderwijs sterk gedaald. Mede daardoor fuseerden vele scholen tot scholengemeenschappen, meestal VWO-HAVO-MAVO. In Oss ontstonden drie VWO-HAVO-MAVO-scholen door fusie met een tot dan toe zelfstandige Mavoschool: het Mondriaancollege (1989), het Maaslandcollege (1990) en het Titus Brandsmalyceum (1991). De Mavo’s St. Jan (Oss), St. Antonius Mavo (Heesch) en Pius XII (Ravenstein) bleven erbuiten.

De Mavo Pius XII naar de Stichting Carmelcollege: “Carmelcollege Ravenstein”

In 1993 waren in Oss e.o. na de fusiegolf van 1989-1991 nog drie Mavo-scholen: De Mavo St. Jan, de Mavo te Heesch en de Mavo te Ravenstein. De besturen besloten, het bestuur van deze scholen per 1 januari 1994 over te dragen aan de Stichting Carmelcollege. Per 1 januari 1994 werd bovendien een samenwerkingsverband van deze drie scholen en het Titus Brandsmalyceum (Lyceum-Havo-Mavo) aangegaan, onder de naam “Gemeenschap van scholen Carmelcollege Oss-Heesch-Ravenstein”. De vier scholen bleven binnen dit samenwerkingsverband zelfstandige scholen.

De naam “Mavo Pius XII” verdween in 1994. Bij de besturenfusie werd de nieuwe naam: het Carmel College Ravenstein (CCR).

Augustus 2000: grote fusie leidt tot Hooghuis Lyceum

De eeuwwisseling markeerde een nieuwe fase in het bestaan van het Carmel College Ravenstein. In 2000 werd het bestuur van het Trias College voor VBO te Oss overgedragen

aan de Stichting Carmelcollege om per 1 augustus 2000 de fusie mogelijk te maken van de vier Carmelscholen in Oss-Heesch-Ravenstein en het Trias College, later gevolgd door Den Bongerd en De Singel; bovendien werd op deze wijze VMBO in Oss mogelijk. De scholengemeenschap kreeg de naam Hooghuis Lyceum.
De naam Carmel College Ravenstein verdween, maar de school van Ravenstein bleef bestaan als locatie van het Hooghuis Lyceum.

Vertrek Jacques Ras.

Bij de start van de nieuwe scholengemeenschap Hooghuis Lyceum (per 1-8-2000) nam directeur Jacques Ras afscheid. Hij maakte nog net mee, dat- na de uitbreiding die in het voorjaar van 2000 gerealiseerd werd - alle leerlingen van de locatie onder één stenen dak zitten.

Nieuw onderwijs in Ravenstein: "Enter 22", én een vernieuwd gebouw.

Jacques Ras werd opgevolgd door Mathieu Raemaekers. Als locatiedirecteur nam hij het voortouw voor een ingrijpende onderwijsvernieuwing: Enter 22. Met dit nieuwe onderwijssysteem waarin sleutelwoorden "thuiswerkvrij onderwijs", "ICT gestuurd onderwijs", "vakoverstijgend onderwijs" en "onderwijs op maat" passen, loopt Ravenstein zelfs landelijk voorop in de onderwijsvernieuwing in het VMBO. Enter 22 is geïnspireerd op Slash 21 in Lichtenvoorde (Gelderland), een onderdeel van de Carmelschool in Groenlo. Na anderhalf jaar voorbereiding startte dit onderwijs in augustus 2003.
In 2004 - 2005 werd hiervoor het gebouw ingrijpend aangepast. Lokalen verdwenen en werden samengevoegd tot studio's. De gymzaal werd eveneens verbouwd tot studio. Er kwamen werkeilanden voor practicum en er kwam een heuse collegezaal: het auditorium. Anno 2006 is het Hooghuis Lyceum Ravenstein klaar voor de toekomst.